

SAVNO TOZILSTVO
1936 31. X. 1936
KXL
Poština plačana v gotovini.

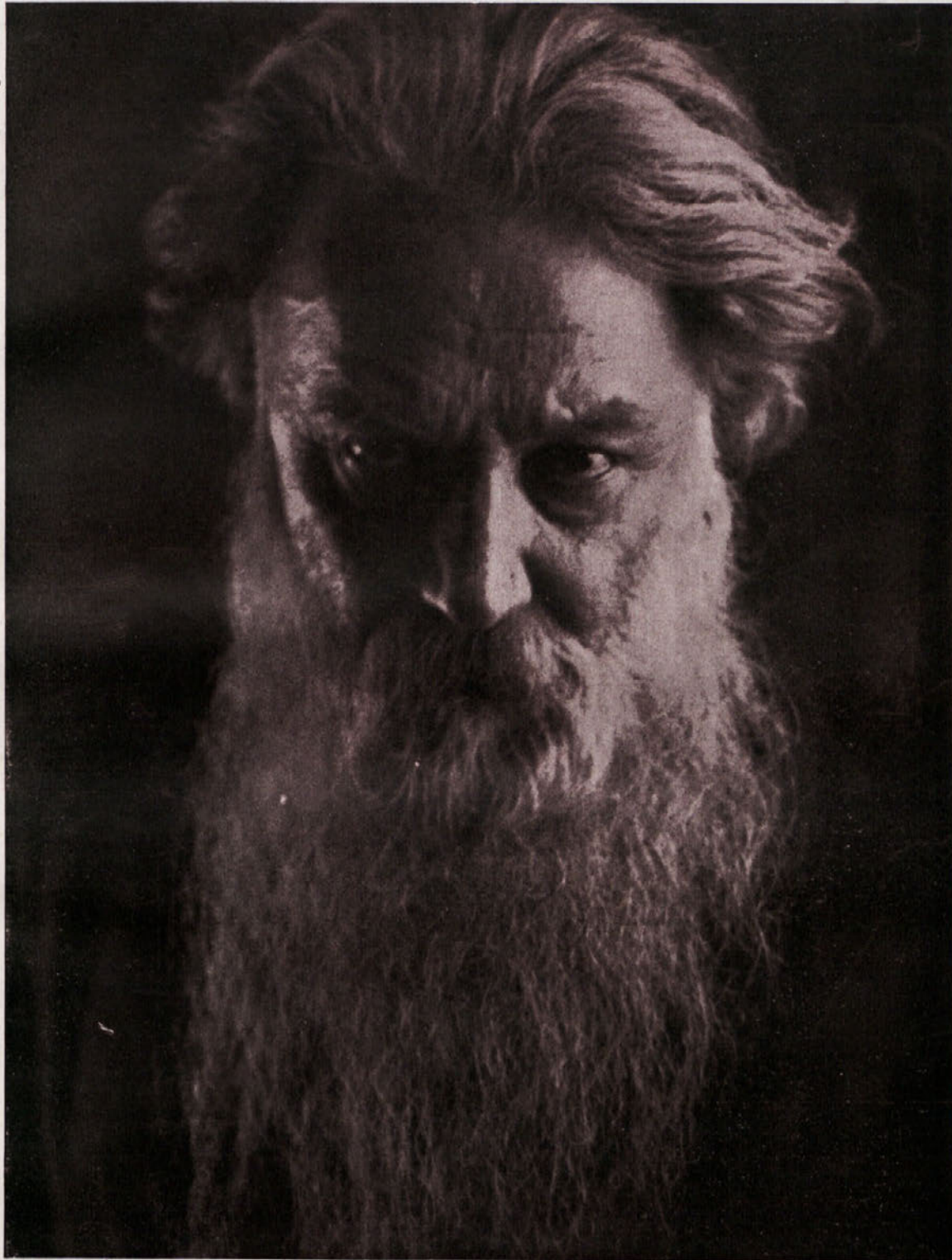

FOTO FRAN KRAŠOVEC
FOTOKLUB LJUBLJANA

RIHARD JAKOPIČ

PRIJATELJ

ŠTEV. 11

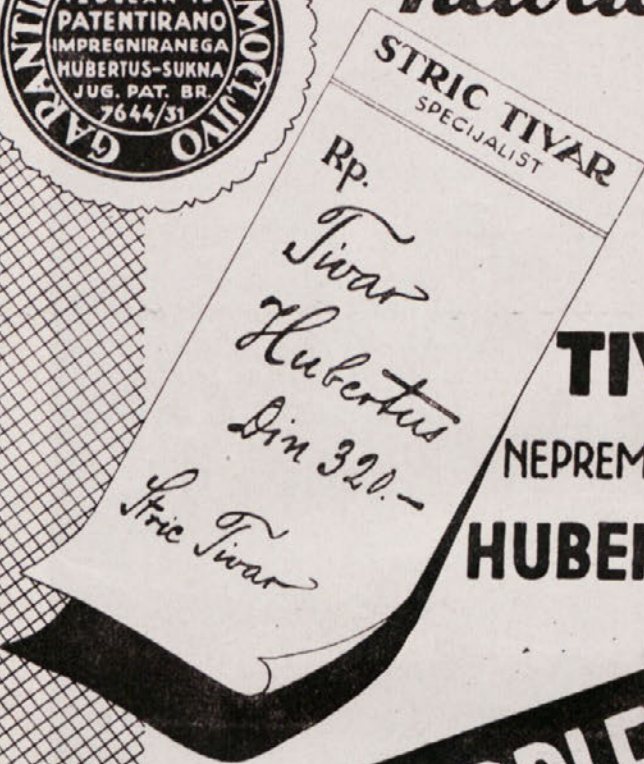
N O V E M B E R 1 9 3 6

LETO X

*Najbolj se boste očuvali
prehlada*

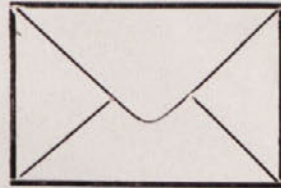

*če si
nabavite*

TIVAR
NEPREMOČLJIVI
HUBERTUS

TIVAR OBLEKE

KUVERTA

konfekcijska tvornica
družba z o. z.

v Ljubljani

*izdeluje kuverte
vseh vrst, pisemski
papir najmodernejših
oblik, vrečice
itd.*

Tyrševa cesta št. 67

Telefon
28-07

KLIŠEJE
*vseh vrst no
fotografijah
ali risbah
izvršuje
najsolidnejše*

KLIŠARNA ST. DEU
LJUBLJANA DALMATINOVA 13

Prepričajte se v ogledalu!

Poglejte prav natančno zlasti notranjo stran spodnjih zob!

To je bolj preprosto kot se vidi. Varujte se pravočasno, tudi če ste bili dozdaj obvarovani od zobnega kamna — te grde rjavkasto črne plasti na zobeh, ki tiči navadno na notranji strani spodnjih zob in opravlja svoje uničevalno delo.

Čistite svoje zobe redno s Sargovim Kalodontom. Kajti Sargov Kalodont je edina zobna krema v naši državi, katera vsebuje sulforicinoleat, že neštetokrat preizkušeno sredstvo proti zobnemu kamnu. Z rednim čiščenjem zob s Sargovim Kalodontom se odpravi zobni kamen in se prepreči njegova ponovna tvoritev.

★ **Pozor! Poskusite enkrat novo ustno vodo Kalodont. Koncentrirana sestavina, zelo varčna v uporabi, razkužuje in ugodno osvežuje.**

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

D O M A Č I I Z D E L E K

Mati mu je dala veliko jesti ...

a ni vedela, da on je, pa se ne redi!

OVOMALTINE

ZNIŽANE CENE!

je znanstvena kombinacija najzlahotnejših redilnih sestavin, ki se nahajajo v mleku, svežih jajc in sladu z dodatkom kakava zaradi boljše arome. Zato bi morala biti Ovomaltine na mizi za zajtrk in kosilo v vsaki rodbini, kjer so otroci. Ovomaltine ima prijeten okus in se lahko prebavlja.

Zavoček: mali Din 10°50. srednji Din 24°—, veliki Din 43°—.

Rešitve ugank iz desete številke.

Posetnica: Prodajalec kostanja (10).

Vremenska uganka: Začneš v spodnjem levem kotu in prebereš prvi dve črki (CE), potem greš v drugo vrsto in vzameš prvi dve črki v obratnem redu (NA). Nato vzameš v prvi vrsti prve štiri črke in nato spet obratno, da dobiš obliko meandra. Uganka se glasi: Če na Terezijo sneži, se dolge zime bati treba ni (10).

Križanka: vodoravno: sleparija, telovadec, epopeja, no, hrt, mati, boji, carina, al, Ilok, ve, omika, in, maj, lan, leto, Anam, Elen, ro, vojak, Don, Arijana. — Navpično: stenica, lev, lepota, omelo, Elo, Arimateja, pop, milijonar, reva, nok, ki, raj, bakalar, Idaho, anoda, je, Rjavina, on, acetilen, mana (12).

Dopolnilnica: Prazen želodec je slab tovariš (8).

Steber: Siba novo mašo poje (6).

Premikalnica: Apatin, Radeče, Osišek (8).

Magičen lik: dotik, opeka, teror, ikona, karat (6).

Uganke števil. 11

Posetnica. (8 točk.)

Dr. Pia Kersnik & Soc.

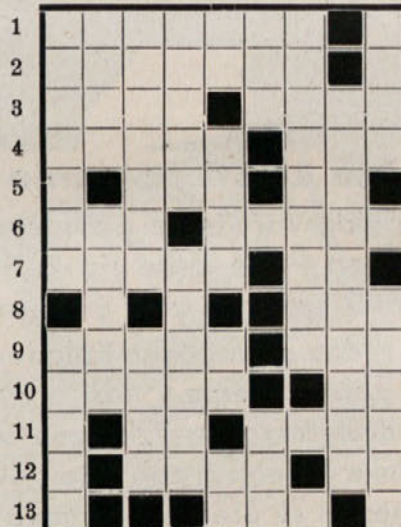
Kaj je njen mož?

Izpremenilnica. (10 točk.)

Nitra, kabina, satira, solza, zobar, galan, žepar, omet, darilo, zaseda, Rumun, Parana. V vsaki besedi zamenjaj dve zaporedni črki, da dobiš nove besede. Nove črke ti dajo znan svetopisemski izrek iz prvih dni stvarstva.

Križanka. (15 točk.)

I II III IV V VI VII VIII IX

Besede pomenijo: Vodoravno: 1. glasbilo; 2. lahek poklic; 3 svetopisemska oseba; upanje; 4. alžirsko mesto; sorodnik; 5. vprašalna členica; pesnitev; 6. prislov; moško ime; 7. hrib pri Beogradu; veznik; 8. angleško ime; 9. mesto v francoski koloniji; napladi; 10. zaboj; ploskovna mera; 11. kopnina ob morju; sorodnica; 12. zelenica; veznik; 13. žensko ime.

Navpično: I. spevoigra; portugalsko otočje; II. domača žival; špansko mesto; III. ameriška pokrajina; španska reka; IV. tekme; krasota; V. okrašjava za evropsko državo; madžarska reka; medmet; predlog; VI. dalmatinsko mesto; angleški otok; VII. visoka šola; VIII. odložiti; IX. romunsko mesto; so-proga kentskega vojvode.

Vremenska uganka za november. (7 točk.)

A R K O M A T
N S D A L M O
E B A Z I L E
A T E B O G E
P A Z A T E T

Zložilnica. (6 točk.)

Ize, vap, umo, obe, kra, rig.

Uredi te skupine črk tako, da dobiš pregovor.

Dopolnilnica. (8 točk.)

• enček, zg anje, ~ čnik,
H o ež, sr • k •, • va • nik,
pr • • • l • d, oz • • • • jenje, Gr • • • • plje.

Vstavi namesto pik prave črke, da dobiš besede, nove črke pa dajo pregovor.

Steber. (6 točk.)

G O * * L O
Z A * * R A
G O * * C A
S A * * A Č
P R * * O S
L A * * T A

Namestu zvezdic vstavi črke, da dobiš v vodoravnih vrstah besede, v navpičnih pa ime in priimek slovenskega skladatelja.

Rešitve sprejemamo do 15. decembra.

Janezek je kakor berač. Prosi in prosi sestrico, naj mu da še en bonbon, zakaj on je svoje že zdavnaj polizal. Sestrica pa je vsiljivca že vajena in se sploh ne zmeni zanj. Mirno liže svoje cukrčke in zraven še izzivalno cmoka s svojimi malimi ustnicami. Nazadnje pa se vendarle omehča in reče:

«Janezek, če zdajle ugameš, koliko jih še imam, pa dobiš oba.»

— Kakšen pa je tale zrezek, Marička? Pokusi no, kakšen okus ima!»

— V mesu so bile nekakšne bele pike, pa sem jih vse spravila ven. Potem pa sem meso za vsak slučaj še poškopljalo s flitom.»

„Odol“ učinkuje zaščitno

L83

Kdor neguje usta z Odolom, si varuje zdravje. Odol odvira okuženje z nahodom, z boleznimi v grlu, s hripo in z drugimi podobnimi boleznimi. Odol je idealno sredstvo za nego ust v prehodni letni dobi, zato pomnite splošno znano resnico, da ni pomočka, ki bi tako varoval zobe, usta, žleze in grlo, kakor Odol.

Varuje Vase zdravje

ODOL

(L83) je oznaka še bolj izpopolnjenega Odola, katerega antiseptično delovanje je še v večji meri zvišano. Bakteriološke in klinične preiskave so znanstveno dognale, da Odol uničuje bakterije.

OBUPANI VRAG

Nekega dne se je vrgel vrag pred božjim prestolom na tla in milo prosil Stvarnika:

«O, gospod, ves svet si sam ustvaril, stvarnik si neskončnih milijonov stvari in stvarc, ki jih je tvoj dih vzbudil v življenje. Daj, dovoli mi, da tudi jaz ustvarim nekaj po svoji volji!»

Vsemogočni se je nasmehnil:

«Ubogi vrag! Vse, kar sem imel, sem sam porabil, prav nič mi ni ostalo zate, res ti ne morem ničesar dati. Toda stoj... tam zadaj, za rajskimi vrati leži velik kup ostankov. Morda lahko najdeš kaj primerne zase.»

Veselo je tekel vrag za grajska vrata, pobral smeti in jih odvrlekl v pekel.

Toda ko si je natančneje ogledal svoj zaklad, se mu je od žalosti povetil njegov dolgi, tenki nos. Našel je najrazličnejše kose stvari, same dele, nič celega ni bilo vmes. Kaj bi neki iz tega napravil?

Vrag si ni vedel pomagati. Tedaj je prišla mimo njegova stara mati. Pogledala je, kaj je privlekel vnuk izpred raja in slepo zagrabila v kup. In kar ji je slučajno prišlo pod roke, je vrgla v kotel, nad najhujši ogenj. Gadji zob, sračji jezik, stožerov želodec, kameleono kožo in še veliko takega.

In ko je bilo kuhano in shlajeno, je vrag odkril kotel, da bi videl, kaj je iz tega nastalo.

Ali si lahko mislite, kaj je skočilo iz kotla?

Politik! Politika je ustvaril vrag iz ostankov preostankov.

In vrag se je prestrašil svoje lastne stvarine, tekel je na široko odpirat peklenska vrata. Politik je res ušel iz pekla in si šel ogledovat zemljo.

«Stara mati je kriva, da imam zdaj tole», si je mislil ubogi vrag. Igral se je s kocinami na koncu svojega repa in

se spomnil, da je še nekaj ostalo na kupu. Torej bo zdaj sam poizkusil srečo.

Vzel je ovčje srce, papigin kljun, mišji kožušček in oslovske možgane. Zalil je vse skupaj z vodo, pomešal z roko, in ko se je malo zgostilo, je privlekel iz kotla... volilca.

Kmalu je spoznal, da tudi ta ni za nobeno rabo, da se še pripraviti ne more z njim, kakor bi bilo treba. Tedaj se je vrag razjezil, ga s kopitom sunil iz pekla, in od tistega časa mu ni nikdar več prišlo na misel, da bi kaj ustvaril.

ANEKDOTE

Raimund v anekdotah.

O znamenitem pisatelju ljudskih iger in igralcu Ferdinandu Raimundu kroži brez števila anekdot. Ker je nedavno preteklo sto let, kar je umrl, naj se ga spomnimo z nekaterimi.

Improviziranje je prepovedano!

Kakor marsikateri velik igralec, se tudi Raimund ni rad učil na pamet svojih vlog, in pogosto se je zgodilo, da je prišel na oder skoraj nepripravljen ter začel sam ustvarjati svojo vlogo s čisto drugačnimi besedami, kakor pa je bilo v knjigi zapisano. Tako je marsikdaj spravil svoje soigralce v zadrego, in čeprav je znal položaj zmerom rešiti, mu je moral naposled ravnatelj gledališča prepovedati vsako improvizacijo. Raimund se je uklonil in se je odtlej bolj vestno pripravljval za oder. Ko so igrali neko dramo, ki je že davno pozabljena, in so privedli na oder konja, je nerodna žival sredi svečanega nastopa spustila figo na tla. Gledalci so se začeli seveda muzati. Tedaj je Raimund prekinil svoj slovesni govor in se očitaje obrnil k nesrečni živali:

«Ali ni ravnatelj prepovedal improvizacije?»

Položaj je bil rešen in pravijo, da odtlej tudi gledališki ravnatelj ni več tako grdo gledal, če je Raimund na odru kar po svoje zavil.

Improviziranje je dovoljeno.

Pri neki drugi igri je igralčeva spretnost rešila usodo drame. Raimund je igral nekega plemiča, ki je izgubil vse svoje premoženje in bi se bil moral na odru ustreliti. (Ni slutil, da bo nekoč sam umrl iste smrti.) Pograbil je pihalnik, nastavil cev na srce, — toda orožje se ni hotelo sprožiti. Hitro se je zavedel, zagnal revolver ob steno in vzkliknil:

«Nesrečno orožje, ali mi še poslednje usluge nočeš izkazati? Pojdi sem, zvesti spremljevalec!» je dejal in vzel z mize nož. »Dosljej si moral rezati kruh, zdaj pa zadeni moje utrujeno srce.»

Gledalci so videli, kako je junak omahnil na deske, in niso slutili, da si je zadnji prizor Raimund v zadregi sam izmislil.

Raimund kot brivec.

Po uspehu «Zapravljivca», ki je izboljšal njegove finance, je stanoval Raimund v enem najboljših dunajskih hotelov, kjer se je zbiralo okoli njega veliko število dobrih prijateljev. Veseli so se tam pogovarjali o svojih doživljajih. Tudi Raimund je rad pripovedoval o zgodbah in nezgodah, ki jih je doživel, in je pri tem omenil, da je bil v svoji prvi vlogi brivec.

«Ali sploh znaš briti?» so hoteli vedeti prijatelji. Raimund je seveda to vneto pritrdil, vendar pa mu niso verjeli. Naposled so stavili, da bo drugo jutro obril nekaj hotelskih gostov.

Raimund, ki je zmerom rad uganjal neumnosti, si je hitro napravil načrt. Drugo jutro je v brivski obleki potrkal

Nivea-creme varuje Vašo kožo

60

Ne slabo vreme, ne domaća opravila ne morejo skodovati koži, če jo negujete z Niveo. To svojo lastnost, ki kožo varuje in hkrati olepšava, ima Nivea zahvaliti Euceritu, ki ga ima v sebi in ki nadomešča naravno masčobo kože. Zato je tudi Nivea nekaj čisto posebnega in se ne da z ničimer drugim nadomestiti. Vaša koža potrebuje Niveo, da ostane mladostna in lepa.

Jugoslov. P. Beiersdorf & Co.
d. z o. j., Marlbor.

na sosednja vrata in vprašal: «Ali naj vas morda obrijem?»

Gostu je bilo to seveda po volji. Raimund ga je posadil na stol in ga namilil, potem pa je izginil z izgovorom, da pojde po britev. Prav tako se je primerilo naslednjemu gostu in potem tako dalje, dokler niso gostje vsega nadstropja sedeli namiljeni pred ogledali. Tedaj je Raimund slekel belo haljo, namilil še sebe in se pomešal med svoje žrtve, ki so že razgrajale po vsem nadstropju in iskale nesrečnega briveca.

Nihče ni spoznal v njem povzročitelja te potegavščine in z nasmeškom je spravljal Raimund dobljeno stavo.

Človek je dober.

V krogu umetnikov, ki so se sukali okoli Raimunda, je bil tudi neki slikar, ki pa je imel več poštene volje do umetnosti kakor pa umetniške nadarjenosti. Njegova dela so ljudje le malo kupo-

vali in pogosto je prišel k Raimundu potožiti, kako slabo se mu godi, in ga seveda tudi prositi posojila. Nekega dne pa je stopil ves srečen v Raimundovo sobo in mu vrnil denar, ki mu ga je bil Raimund posodil:

«Pravkar sem dobil predujem», je ves srečen povedal. «S svojim gospodarjem sem se zmenil za pet portretov. Slikal bom njega, njegovo ženo, dva otroka in njegovo mater.»

Raimund je srečnega slikarja potrepil po rami in mu rekel:

«Vidiš, dragi moj, tu se je spet pokazalo, da ljudje niso tako slabi, kakor jih ti zmerom rišeš!»

Primeri iz svetega pisma.

Umetniku se je časih godilo tudi tako slabo, da ni imel niti svoje sobe. Tako je nekoč sedel v neki gostilni in pisal novo komedijo. Tedaj je pristopil k njemu neki gost in mu začel radovedno gledati čez ramo. Pisatelja pa to ni nič motilo. Mirno je pisal dalje. Naposled pa se je vsiljivi sosed sklonil še bolj k njemu in mu rekel:

«Kdo pa ste prav za prav?»

Raimund se je ozrl in nasmešnil:

«Saj vendar vidite! Evangelist Luka sem!»

«Kdo?»

«Evangelist Luka, ki mu gleda na slikah zmerom vol čez ramo.»

Vsiljivi sosed je seveda po teh besedah takoj izginil in Raimund je lahko mirno nadaljeval svoje delo.

Princev učitelj.

Nemški principi so bili znani po svojih učiteljih. Eden izmed njih je nekoč svojega nadobudnega učenca učil takole:

«Danes se bova ukvarjala z gospodom tajnim svetnikom pl. Goethejem. Bil je minister v Weimarju in vitez večjega števila redov. Po rodu je bil sicer meščan, toda pozneje je dobil plemstvo. Razen tega je znan tudi kot pesnik.»

Propast sveta.

K slikarju Lenbachu je prišel nekega dne mlad, nadobuden slikar in mu pokazal neko svojo sliko.

«Vidite, to je moje najnovejše delo», mu je rekel. «Kaže pa propast sveta.»

Lenbach je sliko nekaj časa gledal, potem pa je rekel:

«Res. To je ... resnična katastrofa!»

Napoleonova sestra.

Paolina Borghese, najlepša Napoleonova sestra, je stala umetnikom prav rada za model, da so njeno prelepo telo upodabljali v kamnu in na platnu. Tako je bila nekoč model slavnemu kiparju Canovi. V pariški družbi so se zaradi tega zelo zgražali in na račun svobodnjaške Paoline se je čula marsikatera

opazka. Da bi lepo Korzičanko osmešila pred vso družbo, je stopila nekoč pred njo lepa dama in jo vpricho drugih vprašala, kako more stati gola v ateljeju kiparja Canove. Paolina se je začudila, se nasmehnila in naivno odvrnila:

»Gospo, — saj je zakurjeno!»

Bonboni.

Pred 150 leti je bil Ahmed Efendi turški poslanik na pruskem dvoru v Berlinu. K njegovim družabnim večerom je prihajalo zmerom dosti dam. Nekega večera je delil poslanik svoji družbi prave turške bonbone. Vsem jih je dal enako, samo neka dama jih je dobila dvakrat toliko. Seveda je bila dama na to zelo ponosna in je vsakogar izpraševala, kaj naj to odlikovanje pomeni. Naposled se je obrnila na poslanika samega in ga povprašala, zakaj ji je dal dvakrat toliko bonbonov kakor drugim. In rekel ji je:

»Ker imate dvakrat tolikšna usta kakor drugi!»

Voltaire in ženske.

Posmehljivi Voltaire, ki je bil z ženskami zmerom zelo vljuden, je nekoč v družbi dejal, da še nikoli ni videl grde ženske. Ena izmed navzočih dam, ki je imela ploščat nos in dosti smisla za humor, mu je rekla:

«Mene pogledajte, pa boste morali priznati, da sem grda...»

«Gospa,» je mirno odvrnil Voltaire, «kakor vse ženske, ste tudi vi pravi angel, ki je padel z neba. Samo primerila se vam je nesreča, ki je niste sami zakrivili: da ste prileteli na nos!»

CHAPLINOVE

Mali Chaplin se je pogosto potepal z drugimi dečki po cestah.

«Ali ne moreš malo mirovati?» ga je oštela mati.

«Saj se samo igramo», ji je odgovoril mali Chaplin.

«Kje pa je zapisano, da se moraš zmerom igrati s temi pokvarjenimi dečki?» je vprašala mati. «Zakaj si ne poiščeš boljših?»

«Saj sem si jih hotel,» je odvrnil Charlie, «pa jim njih starši niso dovolili, da bi se z menoj igrali.»

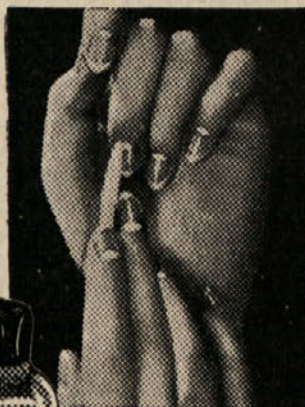
*

Ko se je vračal iz šole, je Chaplin razbil v neki trgovini okno. Takoj je začel bežati, toda trgovec je bil hitrejši in ga je ujel.

«Ti razbojnik mali!» mu je zaklical. «Ali ne veš, da je treba okno tudi plačati, če ga razbiješ?»

«Vem,» je odvrnil Chaplin. «Zato sem pa tudi tekel, da bi prej prinesel denar od doma.»

NIVEA
CREME

CUTEX
za lepe
nohte

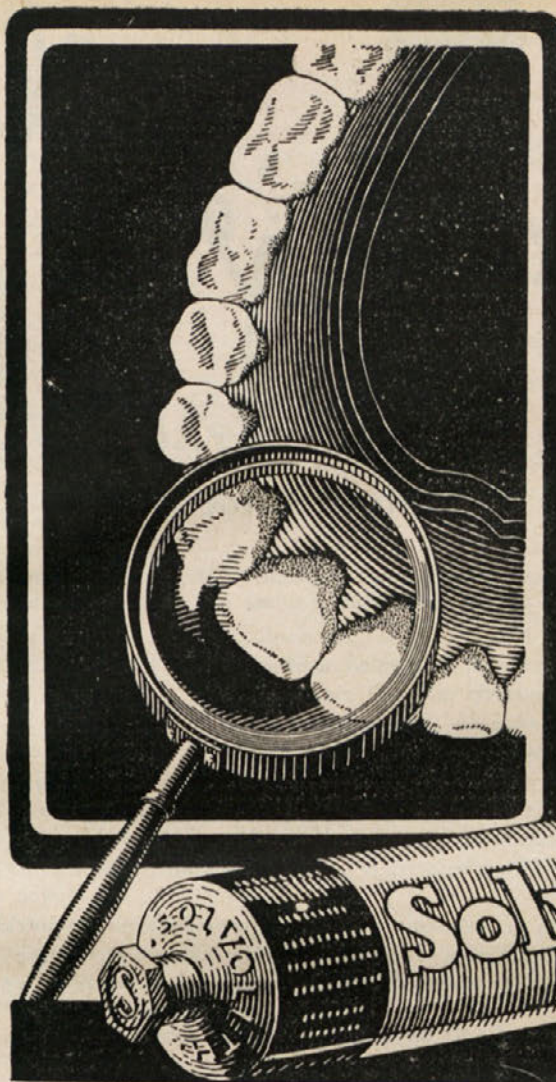
»Cutex«, sredstvo za odstranjevanje kožice okoli nohtov in za snaženje nohtov, je temelj dovršene nege nohtov; uporabljajte ga za oblikovanje kožice in za snaženje nohtnih koncev.

Prejšnjo polituro odpravite z odstranjevalcem stare politure »Cutexom«. Z njim si ohranite kožico voljno in nohte v najboljšem stanju.

Upora lajte eno izmed najbolj priljubljenih barv tekočega laka »Cutex«.

»Cutex« je čišlan zaradi tega, ker se dolgo drži, ima poseben lesk in ga je lahko uporabljati.

CUTEX

Tvorbe kamnov

v človeškem organizmu
razkraja karlovarska sol.

SOLVOLITH = pasta za zobe varuje,
če jo vsak dan uporabljate, Vaše zobe
zobnega kamna, ker vsebuje naravno
karlovarsko sol.

SOLVOLITH = pasta za zobe ima
trpek, osvežujoč okus.

Že 35 let preizkušana in zdravniško
priporočana!

Zobna pasta

Neka mlada dama, Chaplinova prijateljica, je rekla некоč jezno velikemu filmskemu umetniku:

«Nikar si toliko ne domišljuj! Tudi ti imaš svoje napake.»

«Napake imamo vsi ljudje», je odvrnil Chaplin. «Ali jih ti mar nimaš?»

«Samo eno imam», je odvrnila mlada dama.

«Kakšno pa?» je radovedno vprašal Chaplin.

«Malo sem ničemurna», se je izdala dama. «Časih stojim po cele ure pred ogledalom in občudujem svojo lepoto.»

«Kaj? To naj bo ničemurnost?» je vzkliknil Chaplin. «Prijateljica, to je le domišljija.»

*

Al Jolson, oče «Sonny boya», pevec z največjo plačo, se je pogovarjal s Chaplinom:

«Letos pojdem poleti v Sibirijo.»

«Zanimivo», je odvrnil Chaplin. «Samo čuditi se ne smeš, če te bodo tam hladno sprejeli.»

*

Neki znani hollywoodski filmski zvezdnik je vprašal Chaplina, ko je bil še oženjen:

«Kako ti je všeč moja žena?»

«Nevoščljiv sem ti,» je odvrnil Chaplin, «zelo lepa je.»

«Res?» je dejal zvezdnik... Jaz sem se pa pravkar ločil od nje.»

«Potem sem ti pa še bolj nevoščljiv,» je vzkliknil Chaplin.

*

Chaplin se je pogovarjal s svojo ženo:

«Zelo dobra duša si in eno samo napako imaš — — —»

«Kakšno pa?» ga je hitro vprašala žena.

«Da si moja žena...»

Najboljša rešitev.

V Franciji imajo nekateri časniki navado, da razpisujejo razne originalne ankete in najboljše odgovore potem nagrade.

Neki list je zadal svojim čitateljem nedavno tole vprašanje:

V balonu sede trije ljudje, ki so storili za človeštvo pomembna dela: izumitelj Edison, bakteriolog Pasteur in pisatelj Balzac. Balon je v veliki nevarnosti in ga je mogoče rešiti le tako, da vržejo potniki enega izmed sebe čez krov. Koga bi po treznem preudarku vrgli vi?

Prišlo je lepo število odgovorov in so se potem odločili za enega izmed njih.

Nagrado je dobil najkrajši in najpametnejši odgovor.

Glasil se je:

«Najdebelejšega!»

Pomagati si je znal.

Nekoč je zelo znani pisatelj Philipp Thicknesse prišel v denarno zadrego in je moral prositi za pomoč svojega sina lorda Audleya, ki mu pa ni maral nič dati.

Thicknesse si je potem najel majhno popravilnico čevljev, ki je bila nasproti hiše njegovega sina. Tam si je dal napraviti velik izobesek z napisom:

«Philipp Thicknesse, oče lorda Audleya, krpa tu čevlje zelo lepo in poceni.»

Izobesek ni dolgo visel. Še tisti dan je poslal sin očetu denar.

Rešena avtoriteta.

Pred letom dni se je pripeljal prezident Roosevelt v Minesotto, kjer je govoril pred velikim zborom ljudstva. Preden je začel, so se oglasili kriki:

«Mi hočemo poceni mleko!»

Prezident Roosevelt je mirno odgovoril.

«Sem prezident, ne molzna krava.»

Sami se prepričajte!

V potujočem cirkusu so imeli dosti živali, a največja privlačnost je bil tiger. Na lepaku je bilo napisano: «Ogromen bengalski tiger. Dolg je štiri metre, tehta pa 190 kilogramov.»

Smolec je prišel iz cirkusa in rekel lastniku:

«Glavo bi stavil, da ta tiger ni štiri metre dolg in da ne tehta 190 kilogramov.»

«Tako?» je ljubeznivo odvrnil lastnik cirkusa. «Ne verjamete? Tu imate meter, v kletki je tehtnica, pa ga sami stehajte in zmerite!»

Živa prtljaga.

Na strehi cestne železnice se sprevodnik spre z nekim škotom. Sprevodnik zahteva za vožnjo petnajst penijev, škot pa mu jih ponuja samo deset. Naposled se zazdi sprevodniku zadeva že preneumna. Ves jezen pograbi škotov kovčeg in ga vrže s strehe. Ker se peljejo ravno čez neki most, pade kovčeg v vodo.

Škotov obraz postane škrlatno rdeč in možak zakriči:

«Hudiča, najprej bi me radi upilili za vožnino, potem mi pa hočete utopiti še sina.»

Na Divjem zapadu.

Kupec v trgovini orožja: «Ali je orožje zdaj nabito?»

Trgovec: «Je, gospod.»

Kupec: «In v redu deluje?»

Trgovec: «V redu, gospod!»

Kupec: «Potem pa dvignite roke in mi izročite ves denar, ki ga imate!»

V mestu gorijo luči

France Bevk:

Priznateelj

1936. Leto X.

Štev. 11 - november

Nadaljevanje.

Primož! Kaj mu je storila takega, kakor da ga je imela nad vse rada in mu je vse verjela? Posodila mu je bila celo nekaj denarja, dasi jo je bilo zaradi tega v dno duše sram, samo da je pregnala mrak z njegovega čela. Saj ni mislila, da ga ji bo kdaj vrnil. Če bi ga ji hotel vrniti, bi ga ne vzela, da bi ji ne bilo dvakrat hudo. Toda zakaj se je je potem izogibal in se je ona v svojem začudenju in bolečini tako ponižala, da ga je iskala? In ko ga je našla v krčmi, sedečega med tovariši, jo je zgrabil za roko in jo odpeljal skozi vrata. «Tu govori, ako imaš kaj!» ji je rekel. Kar se je potem zgodilo, ne bo pozabila, ko bi tudi sto let živela. Saj so bile le besede, toda udarci bi je ne mogli huje zadeti. Ni je zavrgel, tega ne, toda bilo ji je, kakor da je na mah porezal vse korenine njenih sanj in hrepenenja.

Vse se je uprlo v nji. Morala bi ga sovražiti. Toda če je prisluhnila najnežnejšim utripom svojega srea, si je priznala, da ga še ni pozabila. Le preponosna je bila, da bi ga iskala, vpraševala po njem in se mu ponujala. Prevdana mu je bila, to je njena krivda, sam jo bo poiskal, in ona mu bo odpustila. Toda ni ga bilo. Prigovarjala si je, da je prav tako. In vendar je tiho trpela, vsak dan huje. Ni bilo prav tako. Da, če bi ne bilo tistega, kar jo je glodalo do tistega dne in je zdaj kakor skala leglo nanjo...

«Moj Bog!» je jeknila.

Preplašena je pogledala okoli sebe. Začudila se je, da je medtem že nastal večer in da nad mestom sije rahla svetloba luči. In vendar se nič ni bala, ker je tako dolgo izostala zdoma, komaj da je pomislila na to.

Odšla je proti mestu. Dosegla je prve ulice in ni krenila proti domu. Ni ji bilo mar, kaj bo jutri, v sebi je nosila svoj lastni svet, ki jo je napolnjeval do poslednjega vlakenca. Zavila je v predmestje, med mračne, nizke hiše. Hotela je v vsem priti na jasno, prej bi ne našla miru.

Hodila je po sredi ulic, ni se ozirala ne na desno ne na levo, gledala je v tla. In vendar je videla ženske, ki so v večernem hladu stale in čepele pred hišami. Spremljale so jo s pogledi. Kdo je ta? Kaj išče tod? Nekateri moški, ki so prišli z dela, so pestovali otroke, drugi so postopali ob vogalih s cigareto v ustih in z rokami v žepih. Dečki so bili zogo in kričali.

Kakor je bila ta pot zanjo težka, je bila vendar za trdno odločena, da ne bo odnehala. Včasih je le za trenutek dvignila pogled, da je prebrala ime ulice, zopet je povsila oči. Saj še ni hodila dolgo. Toda nji se je zdelo, da ulic ne bo konca.

Primož ji nikoli ni določno povedal, kje stanuje. Na njeno vprašanje je le nejevoljno zganil z rameni. Saj ji ni bilo mnogo do tega, četudi jo je zanimalo vse, kar je bilo z njim v zvezi. Tudi o materi ni nikoli govoril. Zdelo se ji je sra-

motno, da bi koga o tem izpraševala. Pa saj ni poznala nikogar iz njegove okolice. Za ime ulice je bila zvedela le po naključju.

Našla jo je in pogled uprla v moža, ki je stal na pragu svoje beznice in kadil cigaro.

«Kje stanuje Primož Nardin?» ga je vprašala.

«Kako?»

Mož je vzela cigaro iz ust in stopil s praga. Kristina se ni zavedala, da govori skoraj tiho. Ali naj vedo vsi ljudje, koga išče? Vprašanje je ponovila nekoliko glasneje.

«Številka dvajset», je krčmar zamahnil nekam proti koncu ulice.

Našla je hišo, se povzpela v prvo nadstropje, potrkala in vstopila. Nizka, umazana kuhinja. Duh po postanih jedeh, po vlagi in plesnobi. Prostor je bil ves temačen, od ognjišča in od brlevke je prihajalo le malo svetlobe. Zagledala je začetno žensko, ki je nekaj mešala v kozici.

«Ali ste vi gospa Nardinova?»

Kristino je zadel nejevoljen, oster pogled, da se je vsa stresnila. Najrajši bi bila pri tisti priči odšla; ni mislila, da bo to tako težko.

«Kakšna gospa neki!» je ženska vrgla osorno. «Kar za Pavlino me kličite.»

«Ali je Primož doma?»

Pavlina jo je merila nekaj trenutkov.

«Ne, ni ga doma», je nato zategnila.

«Ne?» se je dekle preplašilo. «Ali ga smem počakati?»

«Smete», se je ženski glas tresel od porogljivosti in skrite jeze. «Zakaj bi ga ne smeli počakati? Le če se vam čakanje ne bo zdelo malec predolgo.»

Iznenada ji je kri udarila v lica, uprla si je roke v boke in se postavila pred dekle.

«Kdo pa ste vi?»

«Kristina.» In ko je pomislila, da to ime nič ne pove: «Primož je moj fant.»

Pavlina je imela trd, neusmiljen pogled. Kristina je opazila, kako ji je zdrsnil z obraza na vrat, nato do prsi, spoznel ji je do bokov in ji objel noge. Obraz ženske se je nategnil v zaničljiv nasmeh.

«Saj ste ženske dandanes kakor psice», je siknila. «Zastonj ga čakaš», jo je začela tikati. «Razen ako se zgodi čudež, da ga še nocoj izpustijo iz ječe.»

Kristini je bilo, kakor da prejema udarec za udarcem. Besede so jo zadele naravnost v srce. Psica — ko je bila zanjo tako težka tista pot! Zakričala bi bila, udarila, a nič tega ni storila. Ječa? Pod vtisom tega je pozabila na žalitev.

«Jezus!» je vzkliknila. «Kaj pa je storil?»

«Kaj neki je storil!» je ženska kipela. «Mene vprašuješ, kaj je storil! To bi morala ti bolj vedeti. Krade, da za-

pravlja s takimi deklinami kakor si ti. Babjek je, kakor je bil njegov oče; babe ga bodo tudi ugonobile.»

Kristina je tedaj pozabila na vse drugo, hotela je braniti le svojo čast.

«Meni ni ničesar dal!» je kriknila. «Še jaz sem mu posodila.»

«Pa verižica, ki jo nosiš na vratu? Meni jo je vzel.»

Od tistega trenutka se je Kristina le medlo zavedala, kaj se godi z njo. Ni se mogla več braniti. S tresočimi se rokami si je odpela verižico in jo položila na mizo. To je naredila brez besede, še zajokala ni. In se ji je zdelo, da je tedaj položila na mizo vso svojo preteklost, vse svoje sanje. Ostala ji je le krvaveča notranjost.

Še pred dvema minutama, še pred minuto je rahlo upala; Primož se ji je bil smilil, zbala se je zanj, kakor se je zbala za svojo bodočnost. Tedaj se je na mah vse zrušilo, bilo ji je, kakor da stoji na razvalinah. Obšla jo je taka tegoba, taka čudna pijanost, da izprva ni našla vrat in je kakor slepa tipala ob stenah.

Saj ni vedela kdaj ne kako je zapustila tisto hišo. Ali so na ulicah še gorele luči, ali so se še hladili ljudje pred hišami? Bila je gluha za vse, slepa za vse.

«Kristina! Kod ste pa hodili?»

Šele tedaj, ko je prišla domov in jo je nagovorila gospa, se je zopet zavedela sama sebe. Bilo je samo eno, kar ji je mogla odgovoriti.

«Saj pojdem iz službe», je dahnila. «Še danes, če hočete.»

Gospa je bila začudena. Ko je opazila, da Kristini solze same od sebe vrejo čez lica, je ni vpraševala, kaj se ji je zgodilo. Saj je lahko slutila.

«Danes ne pojdete», je rekla mehko. «Tudi jutri še ne. Počakati morate, da dobimo novo služkinjo.»

In jo je pustila samo.

10.

Nekaj dni pozneje je Kristina po vsem mestu iskala Rozalko, ki se je bila medtem preselila v drugo stanovanje. S kovčegom in veliko škatlo v rokah je blodila križem po ulicah, kakor tisti prvi večer, ko je bila prišla iz vasi.

Rozalka je ni prijazno sprejela, manj prijazno kakor taktat, ko je prvič pozvonila pri nji. Dekle zaradi tega ni bilo razočarano, pričakovalo je tak sprejem. Če bi je ne bila prignala sila, bi ne bila potrkala na njena vrata. Rozalka, ki ji je nekdanj tako ošabno razkazovala stanovanje, se je zdaj sramovala pred njo, da živi v tisti ozki ulici, v temni hiši, v okolici najubožnejših ljudi. Le zaradi začudenja, da vidi Kristino s kovčegom pred seboj, je lahko zakrila svojo nejevoljo.

«Kaj pa to pomeni?»

«Domov pojdem. To šaro bi rada shranila pri tebi, ako ti ne bo v napotje. Ne poznam nikogar drugega, ki bi mu lahko zaupala.»

Rozalka jo je merila globoko v oči.

«Le pusti pri meni», je zategnila. «Da si zapustila tako dobro službo? Ali so te mar zapodili?»

Kristina je bila rahlo užaljena.

«Ne. Sama sem jim odpovedala. Zdaj grem domov; saj se kmalu vrnem. Če se pa ne vrnem, bom že koga poslala po te reči.»

Govorila je naglo, bila je kakor vročična. Vendar si je na vso moč prizadevala, da bi bila mirna, kar se da mirna. Saj je na zunaj tudi bila. Pogumno je prenesla Rozalkin pogled, ki ji je objemal telo. Bila je odločena, da ji niti za

špranjo ne odpre svoje notranjosti. Menda je Rozalka to čutila in je ni vpraševala. Kristina je bila s tem zadovoljna. Naj si ona le misli, kar si hoče.

«Ali naj pozdravim doma?» se je poizkusila nasmehniti; posrečilo se ji je.

«Pozdravi!»

Nato sta govorili vsakdanjosti in sta se smejala.

Kristina je bila sicer nagnjena k otožnosti, toda zelo težki udarci je niso do konca potrli. Upognila se je pod njimi, a se je zaradi svoje trde kmečke nravi zopet vzravnila. Na Primoža ni več računala, varal jo je, s tem je bilo zanjo opravljeno. Takrat si je vsaj prizadevala, da bi tako mislila. Srca ni utegnila vpraševati. Življenje, ki ga je nosila pod srcem, jo je navdajalo s skrbjo. Oklenila se je nekih jalovih upov in načrtov, v katere niti sama ni prav verjela.

Že danaj je bilo odzvonilo poldne, ko je odhajala iz mesta. Nekaj ji je pravilo, da se bo še vrnila, zaradi tega ji je bilo tako čudno težko pri srcu.

Vso pot se je ozirala — hiše so se ji oddaljevale za hrbtom in bile vedno manjše. Kakor je nekdanj hrepenela po tisti okolici, si je zdaj želela, da bi bilo za vedno izbrisano vse, kar je doživela. Na prelazu se je še enkrat ozrla. Nikjer luči, nič tistega čara, potopljenega v črno brezdnost. Nad ravnino je sijalo solnce, nad cestami so se dvigali oblaki prahu.

V ozki dolinici, ki je ležala v poletni pripeki, je srečala Tineta. Bil je praznično oblečen, v gumbnici je nosil cvetico, veselo je žvižgal predse.

Pozdravila sta se.

«Kam?» ga je vprašala.

Dobro se ji je zdelo, da je srečala človeka iz domače vasi. Pomislila je na Cirila.

«V mesto.»

«Danes? Ali je sejem?»

«Ne. Za balo bomo kupovali.»

«Ženil se boš?» je pomislila na Anko.

Fant se je režal. Molčala sta, skržati so peli. Kristino je ob neki misli, ki jo je nenadoma obšla, čudno stisnilo za srce. 'Morda se norčuje', je pomislila in ni več silila vanj. Bila ji je skoraj ljubša negotovost ko resnica.

«In Ciril?» je izbleknila, kar se ji je najvsiiljiveje ponujalo na jezik.

«Doma je. In ti?»

«Domov. Na obisk.»

Poslovila sta se. Kristini se je mudilo; bala se je, da ji fant v očeh bere laž.

Mati je bila pravkar stopila na prag, ko je zagledala hčer na klancu. Kristina ji je s prisiljenim nasmehom na ustnicah, z zibajočo se hojo, ki je kazala zadrego, prihajala nasproti.

«Jezus, Marija!» je vzkliknila mati, polna zlih slutenj. «Kaj se je zgodilo?»

«Ali ne smem priti domov?» je dekleta zbadlo materino preveliko začudenje.

«Že, že. Le pričakovala te nisem. Tako nenadoma. Ali imaš počitnice?»

Hči si je brisala potno čelo in težko soplja, kakor da je upehana. Materi si ni upala jasno pogledati v oči. Žena jo je molče opazovala. Ni ji mogla prikriti, da ima nekaj težkega na duši. Nič več se ji ni zdela taka kakor nekdanj. Stiskala je ustnice in molčala.

«Na počitnice?» se je nejevoljno namrdnila hči. «Ali so samo počitnice?»

»Torej se boš res omožila?»

«Vi mislite samo na možiteve», se je Kristina otresla, bilo ji je skoraj na jok.

«Jaz nič ne mislim», je rekla mati počasi. «Ti si mi zadnjič rekla.»

«Ste pa že raznesli po vsej vasi?»

«Moj Bog, še očetu nisem povedala.»

Molčali sta. Čutili sta, da je nekaj nepremostljivega leglo med njiju. Nekaj, kar, se je zdelo, nikoli ne bo moglo v besede.

Kristino je čudno zgrabilo za srce. Kakor da ji je razočaranje nad življenjem, ki ga je bila doživela, šele tedaj, ko je prišla domov, posebno živo stopilo pred oči. Za trenutek je sedla na klop pred hišo, nato se je naglo dvignila in odšla v izbo.

Mati je tiha, nekam poparjena odšla za njo.

Ko se je oče zvečer vrnil s polja in zagledal hčer, mu je pomenljiv nasmeh zaigral med brki.

«Ali si že sita mesta, gospodičnica?»

«Kaj bi ga bila sita», se je zanjo potegnila mati. «Domov pač sme priti pogledat.»

«Že. Ali si zaslužila za svoje cape?»

S temi besedami je cikal na njeno obleko. Mrzil je vse, kar je gosposkega zašlo v hišo. Kristina je segla v torbico, izmotala stotak in ga z ošabno kretnjo vrgla pred očeta.

«To je še za vas ostalo.»

Bil je njen zadnji denar. Mož se je začudil. Vzel je bankovec in ga nekaj trenutkov ogledoval in ga mečkal med prsti. Nato ga je shranil. Rekel pa ni nobene več.

Kristina se dva dni ni prikazala na vas. Izgovarjala se je, da je trudna. Ležala je z rokama pod glavo in mislila. Vrnitev si je bila zamislila nekoliko drugačno. Cirila ni bilo blizu. Saj je moral zvedeti, da se je vrnila. Pred očmi ji je zaplesal prizor njunega srečanja v mestu. Spomin na to ji je bil zdaj tako grenek, da je zamežala od neprijetnega občutka. Čutila je telesno bolečino. Rahla iskra nekega drznega upanja ji je ugašala in se ji vedno iznova vžigala...

«Ah!» je zganila z rameni. Pride, kakor pride.

Prebolela je prve porazne vtise, poizkusila je zapeti. Pogledala se je v zrcalu, bila je zelo bleda.

Stopila je na vas. Z neko negotovostjo, kakor da je bičana od pogledov, je stopala med hišami. Že naprej si je mislila, kako bridko bo odgovarjati ljudem. Vse so hoteli vedeti. A ona je bila tako zelo raztresena, da jih je komaj poslušala. Kakor je pred meseci trdovratno odganjala misel na Cirila, je zdaj trdovratno stal pred njenimi očmi. Pri tem je vse drugače čustvovala ko nekdanj. Naslikala si je nekaj prizor in ga oživljala z ognjem svojih želja. Tako se bo zgodilo... In zato mu je bila že naprej hvaležna.

In vendar se je motila, ni ga bilo. Ni stopil prednjo, da bi se mu prikupno nasmehnila. Izogibal se je je, to je lahko opazila. Tudi doma ga ji niso več omenjali, dasi je tega pričakovala in si je tega tudi želela. K njemu na dom si ni upala. Nekoč ga je uzrla od daleč, tudi on jo je bil opazil, a je krenil po drugi poti. Sama sebi se je zdela sramotno ponižana.

V noči brez spanja se ji je nehote porajala misel za mislijo, prizor za prizorom. Poznala je fanta, ki je ves norel od ljubezni za nekim dekletom, ki ga ni maralo, vrglo se je v naročje zapeljivca. Nato ga je vsega skesanega, z otrokom na rokah, vzel za ženo. Vsa vas se mu je smejala, tudi ona, ker še ni razumela življenja. Zdaj ji ni bilo do posmeha. Smilil se ji je, ubogi fant, v svoji skrivni misli in upanju ga

je obsipala s hvalo. Zdaj živi nekje v trgu in je srečen. Vse je mogoče, ji je drobno prepevalo v srcu...

Cirila je našla, ko je tega najmanj pričakovala. Zastrmela sta drug v drugega, kakor da sta začudena nad srečanjem. Fantu je zaplesala noga, kakor da se, ne more odločiti, če naj gre dalje ali naj se ustavi za pomenek.

«Bog daj, Cirill!» ga je Kristina prva pozdravila.

Odzdravil ji je prijazno, a resno, ni bilo nasmeha na njegovem obrazu.

«Kam pa?»

«Za vasjo imamo še nekaj otave», je privzdignil klobuk in se popraskal nad sencí.

Molčala sta. Da, saj je Kristina hotela še nekaj reči, navedati cel pogovor, a so se ji besede zagatile v grlu.

Preden se je dodobra zavedela, je Ciril odšel.

S kakšnimi obupnimi občutki je gledala za njim! Iztežka se je ubranila solz. Bila je kakor pijana, ko je sama blodila preko gmajne. Izgubila se je med grmovjem in med skalami, najrajši bi se bila izgubila s sveta. Začutila je omotico v glavi, sedla je na kamen. Navdajale so jo misli, ki so ji hotele raznesti glavo, a jih ni podila.

Govoriti mora. Povedati mu mora vse. Vse!

Drugi dan se je oblekla v staro, zavsednjo obleko. V veliko začudenje domačih je zgrabila za delo. Le naj jo gledajo ljudje, le naj zijajo! Ni se še tako hudo pogospoščila. Misel, da postane kmečka gospodinja, ji ni bila več tako tuja in zoprna. Mati jo je opazovala z bistrimi očmi. Kazalo je, da jo vidi globlje, kakor bi si ona želela.

«Kaj pa Ciril?» je vprašala očeta pred večerom.

Materi bi tega vprašanja ne bila zaupala.

«Travo je pokosil za tolmunom, danes jo grabi.»

«Sam?»

«Sam. Drugi so na polju. Težko, da jo bo zmagal pred večerom.»

Preden je legel mrak na zemljo, je Kristina zavila za hišo, preplezala zid, stopila na stezo, ki se je vila proti tolmunu. Ni marala hoditi čez vas in čez polje, da bi jo videli ljudje. Solnce je že tonilo za oblake na obzorju, preko po-bočij so legale sence. Od gozda je vel vetrič, se ji lovil v jopico in ji jo napihoval.

Postala je, si zasenčila oči in zastrmela preko gmajne. Za tolmunom se je vlekel zelen pas sveta. Od njega se je pomikal v breg svetel trak rdečkaste zarje. Ta ji je slepila oči, bilo je vse čarobno, obžarjeno, da je le iztežka razločila posamezne grme in drevesa. Ali se ne premika nekaj živega tam ob skalah? Srce ji je vzdrtelo.

Poskočila je v klanec in stopila na drugo stezo, ki se je polagoma vzpenjala v breg. Vas je ostala v globeli. Solnce se je potapljal v meglice in počasi legalo v zaton. Na gladini tolmunja je trepetal odsev neba.

Dosegla je bližino zelenega pasu nad tolmunom, zagledala je Cirila, ki je hitel z delom. Vroče jo je izpreletelo po telesu. Tekla je, v nekaterih minutah je bila pri fantu. Vsa upehana, z zardelimi lici, s smehom zadrege na obrazu. Občutek negotovosti in strahu pred naslednjimi trenutki ji je stiskal srce.

Ciril se je začuden ozrl po nji. Kazalo je, da se je predramil iz trpke zamišljenosti.

«Ali naj ti pomagam?» se je mu je ponudila.

Fant si je od zadrege segel v lase.

«Saj bom lahko sam.»

«Glej ga!» ji je krčevito drhtelo srce. «Ponudim se ti, a ti tako! Kje imaš grablje?»

(Dalje prihodnjič.)

Hrepenenje
po svobodi

M-I-S-L-I

Res so dragi kamni pogosto nagrobni kamni nedolžnosti — toda kako lepo se živi od dediščine umrlih!

Ženska ostane hladna, če ji rečeš, da je najlepša na svetu. Vsa iz sebe pa bo, če ji boš rekel, da je najlepša v dvorani.

Moževa ljubosumnost z leti poneha, ženina pa zraste.

Zapomnite si: dandanes kleče pred ženskami samo še prodajalci čevljev.

Obnoviti staro ljubezen pomeni prav toliko, kakor še enkrat prebrati prebran roman. Konec vemo že naprej.

Ženske sanje so nevarne, ker jih skuša vsaka ženska uresničiti.

Čeprav ženske niso zidarji, vendar zidajo in podirajo hiše.

Iz same skoposti je že marsikdo ostal samec.

V zakonu ljubezen pogosto umre, zato pa ostane ljubosumnost živa.

Za nevihto v zakonu navadno ni strelordova.

Ljubezen in alkohol sta dva ekstrema. Alkohol ti zmeša glavo na koncu, ljubezen pa v začetku.

Lesk vsake ženske umre, če se ne dodaja umetno.

Moški potrebuje žensko, ženska — moške.

Ženske, ki hodijo pogosto k prijateljem, se ne boje slabega vremena, pač pa — svetlobe.

WINIFRED WILLIAMS: GLAVA

Nerodno je korakal vzdolž obcestnih žlebov in se opotekel, kadarkoli je prišel do rešetke. Na vrhu ozkih, sključenih pleč mu je stala tri čevlje visoka in neznansko široka Glava z ogromno smotko v pretegnjenih ustih. Izpod brade ji je skozi odprtino na vratu kukalo dvoje oči in koščene moške roke so krčevito držale reklamno desko, na kateri je bilo s škratnimi črkami na beli osnovi pisano: GLASUJTE ZA PETERSA!

Po celih deset ur na dan, med katerimi je imel samo po dva polurna odmora za borni prigrizek, je z Glavo na plečih meril tri glavne mestne ulice. Ljudje so se obračali in smejali; mimo hiteči mladi kolesarji so brili norce iz njega in ga skrivoma skušali osmukniti s svojimi kolesi, dva stražnika sta ga ob neki priložnosti zaustavila in se začela pričeti, ali je taka reklama zakonito dovoljena (dokler nista zvedela, da jo je bil naredil Peters), in stare ženice, ki so ob petkih popoldne hitele na trg kupovat, so se nejevoljno zgražale spričo nedostojnega prizora. On pa se kajpada ni prav nič brigal za tako bagažo; bal se je samo, da ga ne bi napadel kak zakrknjen komunist, ker je delal propagando za konservativce. A če bo le prišlo do tega in ga bodo začeli strahovati, jim bo povedal golo resnico: pojasnil jim bo, da mu ni ne za Petersa ne za volitve — marveč da gre samo za zaslužek.

Peters ga je bil izbral pred Borzo dela. Radoveden je bil, zakaj je bil izbral ravno njega, a ne koga drugega.

«Vi ste človek, prav kakršnega si želim!» je dejal Peters. «Nič drugega vam ne bo treba delati, kakor nositi nekakšno reklamo, in zaslužili boste po pet šilingov na dan. Denar zastonj, in zraven boste lahko vlekli še svojo podporo. Od enajstih predpoldne do enajstih ponoči. Hodili boste po King Streetu, Coronation Streetu in Jubilee Rowu... Toda ne skrivajte se po vežah, Bog ne daj! Dal vas bom opazovati!»

Nemara ga je tudi zdaj opazoval kak Petersov zaupnik. No, storiti mora, kakor se je bil obvezal. Večer se je vse bolj shlajeval — moral bi bil obleči flanelasto srajco pod plateno. Vtaknil je roke v žep in se tresel. Breme na plečih ga je toliko po zadnjici.

Še pet dni bo to trajalo... In tisto noč pred volitvami bo moral hoditi do dvanajstih. («Tri šilinge za to posebej», je dejal Peters. «In ni vam treba ves čas hoditi — lahko stojite na mestu in se razkazujete — ali bolje, razkazujete mene!»)

Zdajci se je Glava malo zamajala, kajti Jonesove noge so postajale nezanesljive. Stopala so ga pekla, členki na nožnih prstih so se mu ožulili in sadreni vrat Glave mu je obdrgnil ramena. Pozno že mora biti, si je mislil.

Na King Street pojdem, da bom videl, koliko je ura. Če bo že blizu enajste, bom krenil nazaj proti tisti trgovini s kolesi, ki mi jo je bil Peters določil za shranjevanje Glave.

Bog mu je priča! Za nič na svetu ne bi bil sprejel tega ogabnega dela, če ne bi bil tako obupno potreben denarja. Toda gospodinja ga je hrulila zaradi tistega funta, katerega ji je bil dolžan za podstrešno sobico. Ne bi bil smel storiti tega — človek, ki živi od podpore, ne sme tvegati denarja za konjske dirke. Toda če bo le štiri dni mogel še vztrajati, pa bo imel denar, in za naprej bo previdno živel. Če ne bi bil sprejel tega dela, bi moral prenočevati v javnem zavetišču. In tega si nikakor ni želel — bal se je tako nizko pasti. Res da je že svoj čas delal med raznimi malopridneži, toda svoj živ dan še ni bil padel med klateže in postopače. (Če nemara ni zabredel mednje zdaj, ko je nosil okoli tisto sadreno Petersovo podobo s poslikanim in namazanim obrazom in s tisto veliko smotko, ki ji štrli izmed debelih ustnic? Nemara? Toda saj nihče ne ve tega — nihče ne bo tega vedel...)

Obstal je pred urarsko trgovino. Stenska ura nad njo, katere svetli kazalci so bili električno razsvetljeni, je kazala minuto na deset. Še eno uro bo moral hoditi.

Nič ne koristi jezo kuhati, zdaj velja stopati dalje. Tiste dni pred več leti, ko je še imel delo, so peli o nekem mačku Feliks, ki se je tudi tako potikal okoli; tudi sam je mijav-

kal za njim, ko je delal v livarni. Tovarišem so se pačili znojni črni obrazi in ubirali so jo za njim. Monter Billy Drake se je pri tem nespodobno sukaj in migal z glavo in zadnjico. To je navadno počenjal med obedom, ko so drugi sedeli v livarni, izpraznjevali na lešu vrče s čajem in kadili.

Stopati in stopati... Toda v sadrenem vratu je bilo vroče kakor v peklju in vdihavati je moral lastno sapo. Kaj vse bi bil dal za požirek pijače! Kaj pa če bi breme odložil in ga pustil v kaki veži? Nocoj bi si ga pač mogel privoščiti pol litrčka. Toda Peters mu je bil obljubil, da mu bo našel kako delo, če se bo zanesljivega izkazal... Bolje, da ne tvega tega. Kadil je in se mučil z lastnim strahom; toda vedno je bilo enako, vse svoje življenje je bil strahopetec. V livarni se nikoli ni mogel postaviti na lastne noge, navzlic temu, da je spadal med najboljše delavce. Najsi je še tako preklinjal in se kakor tovariši krepko zalival s pivom, so vsi prav dobro vedeli, da je v svojem jedru mehak, pa so brili norce iz njega. Smešno, kako so znali ti ljudje vohati strah v tem ali onem izmed svoje črede... Samo poslovodja Kirkwood je bil dostojen z njim. Jones se je še zdaj spominjal, kako je ljubil tistega moža. Do smrti bi mu bil rad ostal suženj, samo da bi si bil zagotovil njegov mežikajoči pogled in mogočni sunek s komolcem, ki sta pomenila, da je Kirkwood prav tako njegov zaveznik kakor predstojnik. Z velikim, rdečim, od prahu zamazanim obrazom in z ne-navadno dolgimi, do ramen golimi rokami je stopal v livarno po mehke, čadastem lešu in tulil kakor bik, da se je njegov glas razločno slišal iz žvenketajočega ropotanja jekla. Govorili so, da ga cel sodček popije, ne da bi se mu kaj poznalo, in da ima vsak teden drugo žensko...

Glava ga je ožulila. Vtaknil je koščene prste pod njen sadreni vrat in odstranil ogoljeni vratni trak svoje srajce, da ga ne bi tako ostro rezalo. Mimo njega so hiteli ljudje, namenjeni domov ali pa v kako zakonito zatočišče. Na Mestnem trgu so se vršila pod milim nebom tri zborovanja. Ne da bi bil mogel slišati, kar so tam govorili, je strmeč gledal kretnje treh govornikov, ki so široko odpirali usta in pretili s pestmi. Nekak majhen komunist s čopastimi lasmi na stopnicah Spomenika je bil kakor plešoča lutka. Presledkoma so pristaši govornikom tuleč pritrjevali. Čez teden dni bo trg natrpan z moškimi in ženskimi volilci, ki bodo v smrtni tišini pričakovali razglasa, ali jih bo v parlamentu zastopal Peters, Smith ali Letherby. Kakor da bi bilo to res kaj pomembnega!

Neka skupina je postajala glasna. Rad bi se ji bil približal, da bi videl, kaj je. Toda Peters mu je bil zabičil: «Ogibaj se trga! Nečem, da bi te linčali.» Kako neki narede s človekom, ki ga linčajo? To bi bil rad natanko vedel. Nekaj nedostojnega, grozanskega... Vprašal bo jutri kakega tovariša na trgu pred Borzo dela.

Videl je, da stoji nasproti svetlim steklenim lekarniškim durim. Sklenil se je malo pomuditi; postavil se bo v dolbinasti lijak obcestnega žleba in se z bremenom prestopal z noge na nogo, da bo videl, ali ga ne bo nemara to manj utrudilo. Če pa ga bo slučajno opazil kak Petersov zaupnik, se bo lahko izgovoril, da se je postavil na kolikor mogoče vidno mesto. Glava se mu je nagnila po strani, ko je nerodno stopil v žleb: danes ali jutri ga bo ta prekleta stvar potegnila iz ravnovesja. («Pazite skrbno na mojo Glavo, dečko», mu je rekel Peters. «Precej denarja me je stala in rad bi jo imel tudi pri prihodnjih volitvah. Imejte na umu, da se bo razbila, če vam bo padla na tla!»)

Zdaj, ko je stal na mestu, je mogel mimogrede ujeti na uho razne opazke. Neka ženska v belem krznem sukniču in dolgem zelenem plašču je prišla mimo in se ogorčeno vsajala nad svojim možem. Mož pa se je odrezal cinično: «Kako naj pa vem, ali te ljubim ali ne?»

(Prekleti bedak! Moral bi dan ali dva ostati lačen, pa bi bil to vedel!)

Dva trgovca, ki sta jima glavi tičali v okroglih trdih klobukih, sta se mrko ozrla na Glavo, ko sta šla mimo. «Prekleti prasec, ta Peters! Lepo nas je sleparil s svojimi dobavami. Najrajši bi mu razbil glavo!» «No, saj jo imaš tukaj!» se je zakrohotal tovariš.

Dve dami srednjih let sta se v težkih krznih prizibali tik mimo njega in razpravljali o skorajšnjem porodu, ne da bi se bili le mimogrede ozrli proti njemu. Dve mladoletni deklici v kratkih krilih in s ponarejenimi bisernimi uhani sta ga za-

gledali in bruhnili v smeh, potem pa se spustili v beg, kakor da bi pošast hotela planiti za njima.

Dve elegantno oblečeni, skrbno našminkani ženski sta počasi stopali proti njemu. Opazil je, da take ženske navadno love paroma, dasi so ob tej ali drugi priložnosti tudi same.

«Kako ti je všeč, dušica?» je vprašala starejša. Zasmejala se je: solze radosti so ji tekle po rdeči šminki.

«Po mojih mislih bi zavzel preveč postelje!»

Občutil je željo, da bi ju zgrabil za debeli gosji vrat in ju zadavil. V grlu mu je zagralo.

Neki avto se je počasi ustavil dva vatla od mesta, na katerem je stal; dolg, nizek avto, ki je ropotal kakor cela tvornica. Rdeč obraz se je iztegnil skozi okno.

«Hoj, Gertie!»

«Hoj, dečko!»

Ženska sta prišli čisto blizu k vozu. Prikazala se je druga moška glava. Starejša dama je s svojim elegantnim čevljem stopila na stopnico avta; prsti v beli rokavici so lahko potrkali na spuščeno okno. Vsi štirje so se smejali in se pomenkovali, a pod njihovim smehom in dovtipi je bila nekakšna tajna kupčija. Zdajci je eden izmed moških zagledal v cestnem žlebu reklamno podobo.

«Moj Bog! Kaj pa je to?»

Oči vseh štirih so se obrnile proti nosaču. Ogledovale so ga vse od pobarvane pleše pa do šibkih, polomljenih nog.

Nenadoma se mu je posvetilo, da se nihče izmed govorečih ne briga za njegovo prisluškovanje, da se nikomur niti ne sanja, da se pod ogromno Glavo skrivajo človeške oči in ušesa. Vsem je to zgoj mrtva stvar! Moj Bog. Nič drugega ni kakor mrtva stvar!

«Oh, Jezus!» je zastokal. «Spraviti moram s sebe to preleto stvar!»

Sklenil je zaviti v prazno stransko ulico in nekoliko minut postati v kaki veži. Če ga pa bo slučajno videl kak Petersov znanec, se bo izgovoril, da se je moral za trenutek odstraniti... Noge so se mu trudoma vlekle po ozki ulici mimo praznih pisarn in skladišč. Pri prvi veži se je ustavil. Na desni strani oboka je bilo z belimi črkami napleskano: «Vsako onesnaženje prepovedano.» Počasi je odpel jermenje, ki je držalo Glavo; s tresočimi se rokami jo je dvignil in jo položil v vežo. To je bilo nekaj imenitnega!

Počeni je na kamnitne opločnice in postavil Glavo poleg sebe. Ker so bili vežni zidovi vlažni, je spravil Glavo v pokončno stoji in prislonil obraz na njeno ogromno lice. Bilo je mrzlo kakor v mrtvašnici. Potegnil je iz žepa umazano pipo in jo prižgal. Dim se je v motnih vijugah dvigal in se razprševal v temi.

Jeza se mu je polagoma ohlajevala. Saj konec konca nima smisla, da bi se jezil; sprejel je delo in zdaj mora gledati, da ga izvrši. Mislil je na tisti dve brhki prostitutki in radovednost ga je obhajala, koliko sta moška obljubila plačati. Njemu se je bil pred kakimi petimi leti tak poizkus strahovito ponesrečil: ženska ga je prezirno odklonila. No, zdaj se ni več brugal za to; ženske mu niso bile več mar. On in njegovi tovariši so imeli preveč skrbi za vsakdanji kruh in posteljo in se niso mogli ukvarjati z ženskami — saj ne morete hkratu streči več kakor enemu okusu.

Zdaj se mora vrniti. Še pol ure mora biti v službi, in nemara ga kdo opazuje. Vstal je, toda noge so mu bile mučno odrevenele. Krvavo je bil potreben požirka pijače, a moral bo čakati. Ob enajstih pojde pri zadnjih vratih v tisto malo neprijavljeno zajtrkovalnico v Ruby Streetu. Dvignil je Glavo, jo zaničljivo pogledal in previdno odnesel iz veže.

Glava je bila spet trdno privezana in oči so mu spet napeto gledale skozi podolgovato odprtino. Izprva se mu je zdelo, da je vsak prizor, ki ga vidi, nekakšna uokvirjena slika. Smešno, da nič tega! Tudi kakor kaka filmska slika — zares, pravi kino pod milim nebom!

Kinematografi so se izpraznjevali. Pari so hiteli mimo njega in se od lahno prikritega ljubimkanja, ki so ga bili gledali, spolno razdraženi z napetimi obrazi spogledovali. Starejši moški, ki so še vedno lazili po ulicah, so iskali mladih in zalih prostitutk. Uglednejše device, ki so svojemu enoličnemu življenju hotele poiskati malo razvedrila, so hitele domov. Vsakdo se je trenutno ozrl na Glavo in odhitel dalje.

Ni ga bila več volja hoditi. Sklenil je počakati pred gostilno, dokler mu ne bo odleglo. Iz kuhinje v podpritičju se je valil skozi rešetko oblak močno zaudarjajoče sopare. Kaj bi vse dal, da bi bil doli! Ni se mogel več muditi; razkošni vonj je bil muka zanj. Odšel je dalje z ogromnim bremenom na hrbtu.

Moj Bog! Reklamno desko je bil pozabil v veži! S samo Glavo, brez deske je korakal po ulici. Čudež, da ga že ni prišla policija. Strah mu je pospešil hojo; hitro jo je pobiral vzdolž žlebov in Glava se mu je tako silovito stresala, da jo je moral podpirati z rokami. Ljudje so se obračali in zijali vanjo; vsevprek so se krohotali. Opotekajoč se je zavil po stranski ulici in skozi razpoko pokukal v vežo. Oh, še je bila tam! Zastokal je od olajšanja. Ni si hotel sneti Glave, to bi mu delalo preveč preglavic. Po rokah in kolenih se je priplazil k deski. Pri tem je Glava butnila ob vežni zid; pretresljiv, votel ropot.

Hitro se je dvignil in si začel v temi stoje pritrjevati desko. Nato je odhitel nazaj proti glavni ulici. Spotoma je venomer ponavljal sam pri sebi, da ima samo še četr ure službe, nakar bo rešen. Sklenil je dotlej počakati pred neko veliko krznarsko trgovino; potem pa se bo odpravil v tisto skladišče koles.

Neka ženska je stala na pragu trgovine, ko je prišel do nje. Bila je visoka in vitka, na sebi je imela sivo obleko in klobuk. Z roko v rokavici je krčevito držala ceneno rdečo torbico in si jo tiščala k prsim. Uprl je skozi odprtino pogled v njen bleđi, razburjeni obraz in njene tresoče se našminkane ustnice. Ozrla se je nanj in se delala, kakor da ga ni opazila. Oči so ji bile široke in prestrašene, vendar je držala glavo pokonci. Neki moški je prišel mimo in jo pogledal. Ona se je nervozno nasmehljala, toda moški je šel dalje. Nedvomno je imel doma ženo, pri kateri je mogel spati brezplačno.

Jones je zamaknjeno zijal vanjo. Po vsem videzu je bila še novinka pri svojem opravilu; niti pojma še ni imela, kako je treba v takem primeru postopati. Nemara je bila prav tako brezposelna kakor on, pa je hotela vedeti, kakšno nagrado bi prejela za svojo lepoto. Hotel je stopiti k nji in jo ogovoriti; hotel ji je reči, naj bi poizkusila malo s podporami (pa da ne sme biti tako neumna, da bi upala v kakem drugem mestu dobiti delo). Rekel ji bo: «Nikar se lotiti tega — saj vsakdo lahko vidi, da nisi za tak posel. Za to mora biti človek predrzen...»

Opazil je mehke valove las ob njenem levem licu, tam, kjer ji je bil krajec klobuka nazaj zapognjen. Svoj živ dan še ni videl ženske, kakršna je bila ta, tudi na sliki ne. Rad bi se bil dotaknil s prsti njenega mehkega lica... «Ne morem dopustiti, da bi to delala; če bom še enkrat videl, da se ponuja, bom opozoril stražnika; hudič me vzemi, če ga ne bom. Toda tako daleč ne smem tega dopustiti; posvariti jo moram.» Obliznil si je suhe ustnice in izpregovoril:

«Gospodična, po mojih mislih bi bilo boljše, da odidete domov.» Glas mu je votlo donel izpod sadrenega vratu Glave.

Zdrznila se je, kakor da je bil izpregovoril kamen na cesti. Skozi odprtino je videl njene oči. Ustnica se ji je privihnila.

«Poberi se, krastača!» se je zadržala in mu pokazala hrbet.

Hotel se je pridušiti, a ni mogel spraviti besede iz ust. Solze so mu zalile oči; grlo se mu je zadržnilo. Opotekajoč se je odšel dalje, ogromna Glava se je majala z ene strani na drugo in vrečaste hlače so se mu tresle.

Udarila je mestna ura. Njegov čas je prišel. Tiho je stal v žlebu, si odstranil reklamno desko, si odpel zadržge in jermenje in si previdno snel Glavo. Uprl je za trenutek pogled v njen smehljajoči se obraz, jo nato z obema rokama dvignil visoko v zrak in z vso svojo močjo postavil na tlak.

Iz angleščine prevedel G. K.

Vesela
jetnika

MISLI

Mož je glava družine, žena pa vrat. Zato se mora glava obračati, kakor hoče vrat.

Ženska brez okusne obleke je kakor ptica brez perja.

Neumno je zahtevati, naj se ženska ne lepotiči. Ženska brez lepote — svoje ali vsaj za možev denar drago kup-

ljene — sploh ni ženska. Lepota je ženski poklic, namen, pamet in moč.

Prvi nakit ženske je bilo figovo pero. Blagor Adamu! Iz figovega peresa so se razvile mode in noše, ki požirajo danes zakonskim možem tisočake in stotisočake, časih celo značaj in čast.

Dobra žena pove časih s svojim molkom več kakor slaba z neskončnim regljanjem.

Čebeli se izpremeni vse v med, kači pa vse v strup. Podobno je pri ljubečih in hudobnih ženskah.

Nekaj o daljni Mexiki

Meksiko. Pogled na Pic Orizaba.

Ne, dragi čitatelji, nikar se ne prestrašite že pri samem imenu Meksika. Res zveni s svojimi ostrimi glasovi nekam tako, kakor vbodljaj z nožem, toda danes vam ne bomo pravili storiij o krvi in o ljubezni, niti ne o krvavi ljubezni. Vprašajte, prosim, prvega znanca, ki ga srečate na cesti, kako kaj misli o Mexiki. Tu se bo on nehote zgrabil za pas, kakor bi hotel potipati, ali ima še vse pri sebi, kar bi mu bilo po njegovih mislih treba imeti v Mexiki: nabito pištolo, navažo (nož), patrone in še druge podobne priprave, s katerimi se hodi tam na izprehod. In rekel bo: Mexi-

kanci nosijo ogromne klobuke, usnjene obleke in grozno široke hlače, ki imajo ob zunanjih šivih hlačnic dolge rese. So rumenkaste polti, imajo svetlikajoče se črne oči in ognjevite kretuje. Njih glavni in najvažnejši, pa tudi najljubši poklic je prevračanje vlad. To jim je nekako tako, kakor nam majhna zabava. Mi, recimo, malo pokegljamo, oni pa namesto tega vržejo vlado. Radi imajo družčino, pa samo zato, da se malo stepejo in potolčejo. V armadi ni vojakov, ampak sami polkovniki in generali. To pa zato, da je vsakokratni vojni minister imenitnejši gospod.

Tako bi vam povedal znanec. To pa ni res. Meksikanci so prav nesrečen narod. Po večini so revni kmetovalci, ki zelo trpe zaradi negotovosti vsake vlade, zlasti pa zato, ker jih izkoriščajo razni pustolovci vseh vrst. Toda kljub temu je to veder in sam s sabo zadovoljen narod, ki ga vsaka najmanjša zabava skoraj po otroško veseli. Zelo gostoljuben je in ljubezniv z vsakim tujcem, kar pa ne velja za tako imenovane Gringose. To so severni Američani, ki jih Meksikanci že od nekdaj nič kaj ne marajo. Seveda, ognja imajo res nenavadno veliko v sebi. Z velikim kričanjem in ma-

Notranjost bogate meksikanske hiše.

hanjem okrog sebe se razpravlja tam n. pr. samo o vrednosti kakega petelina na trgu. Živo oblečene seňoras in ognjevite seňoritas, ki jim tesno se prilagajoči živobarvni šali poudarjajo oblike telesa, so vsekakor posebnost svoje vrste. Novio, to je zaročenec, tam še dandanes poje svoje zaljubljene pesmice pod staromodno zamreženim španskim oknom na balkonu, kjer spi njegova izvoljenka.

Meksiko je lepo mesto z mnogimi vrtovi, kjer bujno uspevajo tropske rastline. Marsikak tujec se je že navduševal nad vtiskom, ki ga je napravil nanj tihi patio, to je notranje dvorišče, obdano s stebri, kjer je presanjal ob mehkem žuborenju vodometa marsikatero prijetno pozabljeno, izgubljeno urico. V Meksiku nahajamo neštete sledove stare španske civilizacije, ki se ji pozna veliki vpliv arabske kulture. Saj domačim graditeljem hiš ni bilo težko poudariti svojega domačega arhitekton-

Trg v Meksiku.

skega sloga. Vendar pa ta prijetni občutek kmalu izgine, ko se pride iz gosteje naseljenih krajev v goratejšo predele z vrhovi starih meksikanskih imen, ki jih tujčeva usta tako težko izgovarjajo: Popocatepetl, Iztanhuacotelpo itd. To so nevarna vulkanska tla, kjer vladata puščoba in zapuščenost. Pripeka joče sonce pa dan za dnem beli s svojimi žarki žalostno pustinjo. Tu žive siromašni peones, ki jih zemlja komaj preživlja. Samo ob obali je Meksika nekaka obljudljena dežela, ker se bohota tam tropska vegetacija, kar daje krajem čudovito lepo lice, in tudi ljudje so zaradi tega kljub težkim življenjskim razmeram mnogo brezskrbnejši. Dežela je torej polna nasprotij. Tujcu kmalu izginejo iz spomina žalostne slike in mu ostane v spominu samo še veselje, ki mu ga je nudilo lepo potovanje, in tudi slovo mu je bilo nekoliko težko, čeprav se je hkrati že veselil na svojo lepo, urejeno domovino.

Myriam Harry:

K R I Ž A N E

Presekan, pretresljiv žvižg. Potem vrsta dolgih in kratkih znakov s piščalko. Ladja obstane. Dva mornarja potisneta krivečo se desko čez krov. Okoli mrtveca, ki je zašit v platno, ovijejo francosko zastavo in ta «krsta» pade navpično v valove.

Nekaj kakor čuden žvenk pride iz globin. Ladja se začne spet pomikati dalje, mornarji odidejo na delo, zvezde že ugašajo.

Nekaj potnikov se je zbralo na koncu krova pri velikih ladijskih svetilkah, uniforme so se pomešale z belimi tropskimi oblekami. Skoraj sami vitki možje, okleščeni, od sonca ožgani obrazi. Suhi so kakor mumije. V njih vdrtilih očeh je začudenje, da jih usoda še ni ugonobila. Vračajo se s Kitajskega. Nekateri so bili po bojiščih ranjeni, druge je oslabila bolezen ali domotožje. Dosti jih je, ki bodo morali umreti, še preden pridejo domov. Zamišljeno strme v ladijski vijak, ki vrta sivino Oceana.

«Od Takuja smo spustili v morje že petega mrliča in sedem tisoč vozlov poti nas še čaka», pravi eden izmed castnikov.

«V primeri s Tonkingom ta pokrajina ni tako nevarna. Saj smo morali med Saigonom in Colombom vreči v valove toliko mrtvih, da nam je zmanjkalo platna in svinčenih krogel za tiste, ki so prišli na vrsto, ko smo že prepluli povratnik. Zašiti smo jih morali v stare platnene vreče in jim privezati za noge kos železa. Prav dobro se še spominjam nekega korporala orjaške postave, ki je prišel zdrav iz vseh bitk na Kitajskem. Tudi rumena mrzlica mu je prizanesla. Naposled ga je vzela neumna usoda tik pred vrati Francije.

Nekega dne, ko je divjal strašen vihar, smo ga spustili v morje, toda zibajoča se ladja ga je vrgla na sidro in tam je obvisel. Naposled se je platno pretrgalo, strašni valovi pa so ga zagrnali na krov. Priletel je na deske z rokami naprej in s široko odprtimi očmi. Strašen je bil. Mislili smo, da je vstal od mrtvih. Napraviti smo morali novo vrečo, toda to pot smo vzeli jadrovinu in dvojno utež. Počakali smo, da so se valovi pomirili, šele potem smo ga spustili v mokri grob...»

«Vidite, takšnega neizmerne, nemirnega groba se bojim», je tedaj rekel neki poročnik, ki ga je griza vsega izmozgala. «Vse življenje sem prebil na morju, pa bi vendar rajši počival v zemlji. Zdaj, ko vem, da sem izgubljen, mi je hudo, da nisem ostal na Kitajskem, da nisem zaspal sredi riževih polj ob petju murnov.»

«Jaz ne», je odvrnil neki infanterijski stotnik. «Tu v morju človek vsaj v miru počiva, tam pa ne... Ko smo oblegali Tientsin, smo morali z orožjem varovati pokopališča in polagati razstrelivo v grobove. Tao-tao je razpisal en tael nagrade za glavo vsakega navadnega vojaka in dvakrat toliko za vsakega višjega. Tedaj so se ponoči ti prekleti kitajski psi priplazili okoli grobov in stikali za mrtveci, ki smo jih podnevi pokopali. Kolikokrat so vlomili v krste, ne iz maščevalnosti, le zaradi dobička. Ubogemu Clarencu smo iz previdnosti položili bombo v grob. Čez nekaj dni smo ga našli na kosce raztrganega. Imel je pač štiri našive na rokavih... Iztrgali so mu srce... In še nekaj drugega mu je manjkalo. Saj me razumete. Lopovi kuhajo baje iz tistega neko pijačo, ki daje moč. Hu-

diči! Siromak ni imel v življenju miru, po smrti pa tudi ne. Morda pa je bilo le najbolje, da je umrl. Saj poznate njegovo zgodbo... Ne? Naj vam jo povem, saj se moram zahvaliti za košček svinca, ki me grize v trebuhu, le njemu, poročniku Clarencu.

Čuden človek je bil. Velik, lep, močan, če je ukazoval svojim četam in drvel na svoji arabski kobili. Če pa je le stopil na tla, je njegova predrzna samozavest izginila. Zvil se je v dve gube, kakor bi ga tlačilo težko breme k tlom, in kakor je bil navdušen, ko se je spustil v boj, tako je postal čemerin in slabe volje, ko se je vrnil v taborišče. Njegove oči so bile čudne, motno sive, če je strmел v daljave, kadar pa je začutil, da ga kdo opazuje, mu je zdrknila glava med ramena in začel je mežikati kakor sova na soncu. Morda je videl preveč sonca, saj se je boril v nešteti bojih in skoraj v vseh tropskih pokrajinah. Živel je po krajih, kjer gospodarji mrzlica, v divjinah, kjer vse kar-gori, zrak, pesek in kri. Trdili so, da mu je strašna ljubezen skoraj vzela razum, tako da se je moral nekega dne vrniti domov, strt na telesu in duši. Toda čez nekaj let je prišel spet v Senegalijo in z njim svetlolasa ženska, ki je bila tako angelsko lepa, da so vsi mislili, da je ozdravel od blaznosti. Toda iznenada se je ta angel ločil od njega. Nikoli nismo mogli zvedeti pravega vzroka, le po trgu je krožila zgodba o neki črnki, ki jo je privlekel na svoj dom. Odtlej ni nihče več govoril o gospe Heleni Clarencovi, toda če je Clarence le od daleč zagledal evropsko žensko, je potegnil glavo med ramena kakor raca in nekoč je ukazal streljati na kitajsko pocestnico, ki se je vlačila okoli taborišča njegovih vojakov.

Prav tedaj smo pregnali boksače iz Tientsina, toda zvedeli smo, da se bliža nova četa upornikov z bregov reke Pai-

Nežno perilo

Kako previdno, kako oprezno pere mlada perica, katero kaže ta slika. Gotovo ni hotela svojega finega perila izpostaviti robatemu postopku pri pranju navadnega perila, ki je bil takrat splošno v navadi. Vendar kaj koristi tudi ta opreznost, ako sredstvo za pranje ni bilo primerno tkanini. Namesto da bi bilo blago in prizanesljivo, je bilo ostro in je razjedalo tkanino.

Posneto po stari sliki

pa zljivo prati

V tem oziru imamo danes veliko boljše. Nežno perilo lahko res prizanesljivo peremo z milnimi luskami LUX, ki se že v mrzli vodi tako obilno penijo. LUX odpravi vso nesnago, ne da bi pri tem niti najmanj poškodoval vlakna ali barvo tkanin.

ho. Zatrjevali so nam, da so sami izurjeni in hrabri vojaki in da je njih poveljnik znan po svoji krvoločnosti.

S Clarencom sem jih šel zasledovat. S seboj sva vzela sto mož. Nekaj dni nisva dobila za njimi nič drugega kakor oplenjene vasi in požgane nasade sladkornega trsa. Pogosto sva naletela na človeške glave v kletkah, ki so visele na visokih bambusovih palicah. Te glave so imele trsne piščali med krčevito stisnjenimi zobmi, in če je potegnil veter skozi veje, so mrtveci zažvižgali. Takrat nas je res vse obhajala groza.

Hoteli smo se že vrniti, tedaj pa smo zagledali sredi riževih polj tropo Kitajcev, ki so nam hiteli nasproti. Siro-maki so se nam metali k nogam in risali križe v cestno blato.

Bili so Kitajci, toda kristjani, begunci iz nekega kraja ob reki Pai-ho, ki so ga uporniki zavzeli. Vdrli so v vas, pomorili vse katoličane, požgali cerkev in se tam utaborili.

Ko je stotnik Clarence slišal, da so razbojniki polovili tudi redovnice, se je začel vesti, kakor bi bil obseden. Glava mu je zlezla med ramena, potem pa se mu je spet zravnila, trepalnice so se mu tresle, kakor bi bobnale k napadu. Iznenada ga je prevzela krvava želja po boju. Z ostrogami je izpodbodel konja in zamahnil s sabljo po zraku, da je kar zažvižgalo. Najprej sem mislil, da se ga je lotila solnčarica, saj takrat še nisem vedel, kako je na tega moža delovala že sama beseda «redovnica».

Vzkliknil je:

«Redovnice moramo takoj rešiti!»

Pomislil sem: streliva imamo malo, vse polno bolnikov in skoraj nič topništva. Uporniki so zanesljivo močnejši od nas. Morda je vse skupaj le past, ki so nam jo nastavili zahrbtni Kitajci, in prav nič mi ni bilo do tega, da bi se moja glava čez dan ali dva zibala v kletki. Toda Clarence je zdrvel naprej in moral sem mu s svojimi ljudmi slediti, če mi je bilo prav ali ne.

Kitajci nas niso potegnili. Najprej smo naleteli na zapuščeno taborišče, ko pa smo se približali vasi, smo se začeli spotikati na nekih gmotah, o katerih smo sprva mislili, da so krogle. Toda bile so počrnele glave domačih katoličanov, ki so jih uporniki žive zakopali v tla.

Vojaki so poiskali kritje za drevjem. S Clarencom sem se plazil vso noč okoli samostana in pri vsakem vzdihu, ki sva ga slišala iz poslopja, se je zdrznil kakor otrok.

Samostan je bil dvonadstropno, v utrdbo izpremenjeno poslopje. Nekaj starih topov je gledalo s svojimi žreli čez zid, in skozi okno se je svetilo jeklo pušk. Razbojniki so na treh straneh izkopali široke jarke in jih zvezali z reko, da jih je zalila voda. Četrto stran — samostansko pročelje — je branila ograja iz bambusovega trsja. Na vrhu so bile železne konice, tako da ni bilo mogoče priti čeznje.

Takoj so začeli streljati s topovi na nas, a mi se zanje nismo zmenili. Krogle so švigale čez naše glave. Potem so zašklepetale puške. Tedaj smo iznenada zagledali tisoč rumenih spak, ki so tekale po hodnikih na strehah. Čepele so v žlebovih in streljale, streljale. Pobili smo jih na kupe.

Tudi v naših vrstah so pustošile krogle. Morali smo iznova napasti. Naprej! Tedaj so Kitajci nehali streljati in visok dedec, najbrže njihov vodja, je začel mahati z belo zastavo. Boi je ponehal, pogajanja so se začela. Rumena golazen je v trenutku izginila. Čakali smo že, da se samostan vda.

Iznenada pa se nam je vsem utrgal krik groze. Streslo me je od nog do glave. Puške vojakov so kar same planile z ramen v roke.

O, te zverine! Vzdož ob samostanskem pročelju smo zagledali križe, velike križe v obliki črke A. In na križih, ki so se zibali v vzhajajočem soncu, so bile privezane gole ženske.

Glave so se jim povesele in oči zaprle. Na njihovih licih smo videli komaj opazno rdečico sramu. In strmeli smo vanje, nismo mogli odtrgati pogledov od njih.

Da bi osramotili še boga, so razbojniki prepasali njegove služabnice z molki, križe so jim obesili okoli vratu, in izza njih je štrlel gozd sulic. Za palisado so se zbrali vsi uporniki. Korak dalje, in sulice bodo prebodle telesa posvečenih žena.

Rumeni obrazi so se režali z oken, cevi pušk so hladno gledale izza križev.

Tedaj me je do kosti zazeblo. Nekje blizu je nekdo strašno zatulil.

Clarence je bil. Oči so mu skoraj skočile iz jamic, nosnice so mu zadržtele. Zastrmel se je v križane redovnice.

Tedaj so se razbojniki nehali režati. V grozi so se stresli bambusovi križi. Žene so dvignile glave, in še zdaj vidim eno izmed njih sredi zidu, tam, kjer je prej dolgin mahal z zastavo. Odprla je oči in pogledala Clarence. Tako bleda je bila, tako angelsko lepa, da se mi je kar čudno zdelo, da je nisem prej videl. Zagledala se je v Clarence... in Clarence vanjo... in tulil je... tulil.

Tedaj je iztrgal Clarence praporščaku našo zastavo, skočil k bambusovemu zidu, kakor mačka se je vzpel nanj in zagnal zastavo z vso silo na golo žensko.

Trobarvna obleka jo je za trenutek zavila, potem pa je padla na tla. Sulice so jo razrezale. Clarence je omahnil s palisade. V sklepu mu je odrezalo roko.

Priskočili smo mu na pomoč. Odpodil nas je s samim pogledom, pokleknil, zaril krvaveči ostanek roke v blato in kriknil:

«Helena, Helena, ali mi odpustiš?»

Križ je vztrepetal in se nagnil naprej, kakor bi se mu bil hotel približati.

Clarence je obležal na tleh in skril obraz.

«Helena, Helena, moja žena, ali mi odpustiš?»

In križana je odgovorila:

«Že davno sem ti odpustila...»

Kitajčeva sulica se je zarezala v njeno telo. Kri je brizgnila po tleh.

«Ubij me, Raymond!» je slabotno zaklicala.

Položil je revolver na okrvelo roko in pomeril.

«Helena, oba pojdeva v smrt!»

Pritisnil je. Križ je omahnil in padel.

«Na palisado, na palisado!»

Z bajoneti smo jo vzeli.

Clarence je prvi vdril v poslopje. Še zdaj vidim, kako se je boril z dolginom, ki je prej mahal z zastavo, — potem pa ga je zadela krogla. Naši vojaki so zavzeli samostan. Uporniki so zagnali orožje stran.

Stotnikovo truplo smo dobili ob telesu njegove žene. Skupaj smo ju pokopali v istem grobu, toda kakor sem vam že povedal, jima te hijene še po smrti niso dale miru...»

POSLEDNJA KRINKA

Ker smo se neki večer prijatelju Albrehtu le preveč smejali, ko je začel govoriti o bistrovidstvu, o vplivanju na daljavo in o prikazovanju odsotnih in umirajočih ljudi in je svojo vero v ta nesmisel le pregoreče zagovarjal, se je odločil, da nam pove primer iz svojega lastnega življenja. Primer, ki mu je potrtil obstoj skrivnostnih sil in vplivov in ga prepričal, da so mogoči skrivnostni odnosi med nami in bitji z drugega sveta in gledanje prostorninsko oddaljenih dogodkov ali oseb. Hkratu smo tudi zvedeli, zakaj je Albreht ostal samec. Stanoval je sam z dvema služabnikoma v velikem, z izbranim pohištvo opremljenem stanovanju, in čeprav je bil komaj štirideset let star, je vendar živel kakor samotar in ni zahajal v žensko družbo. Tako nam je začel pripovedovati:

Bilo je v L., kamor sem se preselil zaradi svojih tovarn, ki sem jih imel v tem mestu. Tam sem se srečal z njo, ki je pomenila srečo in višek mojega življenja. V malem, prijaznem mestecu se ni bilo težavno seznaniti; tako sva kaj kmalu drug drugemu izdala svojo ljubezen. Njej je bilo Antonija ime. Živela je kot edini otrok starega vdovca na njegovem posestvu v okolici mesta, kamor sem se z avtomobilom lahko pripeljal v pičle pol ure. Kako zelo me je ljubila in kako iskreno je bilo najino razmerje, mi je dokazala ura njene smrti. Njena poslednja misel je bila namenjena meni in njena ljubezen je smrti izsilila še en trenutek, da me je poslednjič vsega objela.

Imela sva srečo, da ni nobena senca kalila najine življenjske poti. Ni bilo ovire za najino ljubezen. Zaročena sva bila in februarja meseca sva se mislila na tistem vzeti. Takoj nato sva hotela odpotovati v Egipt. Vse je bilo pripravljeno in le trije tedni so naju še ločili od srečnega trenutka.

Takrat so napravili v mestu maškarako. Antonija in jaz sva sklenila, da si jo privoščiva kot poslednjo zabavo pred poroko. Jaz sem se oblekel čisto belo v Dona Juana. Tudi Antonija bi bila morala priti v španski noši, v krasni svili, s plaščem in pahljačo.

Napočil je usodni večer. Ves nestrpen sem prišel med prvimi in ostal pri vratih, da ne zgrešim svoje ljubljence, ko pride izpod roke s svojim očetom. Dolgo sem zaman čakal. Dvorana se je polnila, kričeče maske so me dražile, ples se je že razvil in razpoloženje je bilo na višku, ko se je naposled pokazala poleg mene pahljača. Vonj prijetno de-

tečega plašča me je omamilo in najslajši glas na svetu je zašepetal moje ime.

Prišla je tako pozno, ker njenemu očetju ni bilo dobro in ni mogel z doma. Tudi ona je zato hotela ostati doma; toda domenila se je bila z menoj za sestanek in je vedela, da jo bom nestrpno čakal. Tudi oče ji je prigovarjal, naj gre. Tako se je bila z avtom pripeljala v mesto, da zapleše z menoj in se potem takoj spet odpelje domov; bolnika ni marala pustiti samega.

Tako sem se moral sprijazniti z bežnimi minutami in godba naju je zabilala v počasnem ritmu skozi dvorano. Drgetala sva od sreče, da sva tako blizu drug drugega, gledala sva si v oči in plavalas skozi gnečo, kakor dve bitji brez teže.

Ko sva bila spet pri vratih, se je Antonija rahlo izvila iz mojih rok in mi šepnila pozdrav. Morala je domov, hotela je domov, ljubljeno oče je bil sam.

«Spremem te», sem ji rekel. Antonija pa je odkimala.

«Za Boga, spodaj je sama služinčad in bi naju videla, če bi oba stopila v voz. Kakšne čenče bodo potem nastale, si lahko misliš, dragi. Počakaj! Čez dvajset dni bom tvoja in lahko se bova pred vsem svetom vozila sama v avtu, tudi sredi noči. Kajne?»

Odprl sem ji vrata in leden piš nama je udaril v obraz. Antonija se je zgrozila.

«Oh, kako mrzlo je», je vzkliknila, potem pa se je iznova zasmejala. «Kakor piš smrti. Lahko noč!»

Dvignila je čipke svoje krinke in mi ponudila svoja blede, lepa usta v poljub. Potem si je snela krinko, se mi posmejala in stekla po stonnicah.

«Lahko noč, Antonija. Dobro spanč-kaj in pozdravi očeta. Jutri zjutraj pridem k tebi.» Šoferju pa sem rekel: «Le počasi in oprezno, Friderik. Cesta je ponekod poledenela.»

Pomahala mi je skozi okno s črnim čipkastim robcem. Spet me je stresel mraz. Ali je bila noč tako mrzla, ali me je samo stisnilo okoli srca?

Odpravil sem se domov. Ni me več mikalo iti v dvorano. Izenada me je prevzel nemir, v glavi mi je razbijalo, nekaj težkega mi je leglo na prsi. Čim bolj sem mislil na Antonijo, tem neznošneje mi je postajalo okoli srca.

Imel sem skoraj četrto ure hoda. Mesto je bilo čisto izumrlo, nikjer človeka, nikjer glasu. Še en vogal, in bil sem doma — tedaj pa sem začul tiho, tiho, od daleč, a prav razločno svoje ime. Svoje ime iz Antonijinih ust. Ozrl sem se, prisluhnil — vse tiho in prazno. Planil

sem naprej, prispel pred hišo, in tedaj sem zagledal pred vrati — Antonijo, v španski obleki z ogrnjenim plaščem.

«Antonija!» sem prestrašen in srečen kriknil. Ali se je bila nestrpna in vsa hrepenéča kakor jaz odpravila k meni? Ali je bilo vse le sen, privid mojih razdraženih živcev?

Že sem pri njej in jo objel. Toda bila je mrzla, kakor bi bila že dolgo, dolgo čakala name v strupenem nočnem mrazu.

«Morala sem te vendarle še enkrat videti», je šepnila čisto tiho in mi vsa drhteča obvisela na rokah. Že sem odprl vrata. «Pridi, Antonija, pridi, tako mrzla si, draga, daj, stopi z menoj, da se ogreješ.»

Tedaj je svareč dvignila roko in rekla:

«Ne morem več, prepozno je. Zbogom, ljubi moj, večno te bom ljubila.»

«Pridi, Antonija!» sem vzkliknil ves trepetajoč.

Toda dvignila je samo čipke svoje krinke in mi ponudila usta v poljub. Tedaj sem zagledal v soju ulične svetilke režeče se zobovje mrtvaške glave. Krinka je padla in pod njo se je pokazala gola lobanja, preklana, razdejana, z votlimi očmi in koščenimi čeljustmi, in vse to je bilo pokrito z višnjevo lasuljo in dehtečimi lasmi moje Antonije. Režeče se je sklonila ta lobanja k meni, strašna in grozna v svoji razdejavnosti. Antonijin vonj mi je zavel nasproti... Izenada pa sem bil čisto sam, sam na pragu svojih hišnih vrat, in nisem ničesar več videl in ničesar slišal... Gostje s plesa so prihajali mimo, objestne krinke so me nagovarjale. Jaz pa ves zmeden nisem vedel, kaj prav za prav počenjam. Stekel sem skozi mesto, zdrvel skozi gozd, po cesti, proti Antonijinemu domu. Svet je kakor izumrl. le zvezde so gorele, drugače pa je bila povsod brezkončna tišina in tema, ki so se je moje oči le težko privadile. Videl sem pošastna drevesa, samotno počivajoča drevesa sredi mrtvih polj. Pes brez doma je bežal čez travnik, groza me je bilo te nočne ure, ki je bila, kakor bi bil sam Bog umrl, tako nema in gluha in zapuščena.

Tedaj sem zagledal na robu ceste teman obris. Cesta je bila gladka, poledenela in v teku sem spodrsnil. In vendar sem videl: prevržen avto, izrvano drevo, negibno človeško truplo... v krvi.

«Antonija, Antonija!» sem kriknil.

Zakaj njen avto je bil, njen šofer, ki je ležal mrtev na tleh. In potem... deset korakov v stran... ona... Njena lepa glava je bila strašno razmesarjena, njeno lepo telo mrtvo, mrtvo. Ko pa sem se zagledal v njene otrple oči, sem opazil v njih vso gorečnost njene ljubezni. Ljubezni, ki je še v smrtni uri potrkala na moja vrata.

Debeli mož je pokimal. Njena izjava ga ni razočarala. Poznal je zgodovino Mika in Tessije, kakor na policiji skoraj vsak.

Tessie in Mike sta že več kot deset let skupaj stanovala. Razen tega ni dobila od Mika nič, le tepena je bila dostikrat. V tem je bil on zelo radodaren, pretepal jo je, da je morala Tessie dvakrat v bolnico. Toda nikoli se ni pritoževala. Tudi ni bila v teh letih edina njegova prijateljica, res pa je, da se je nazadnje le vselej vrnil k njej. In ona, to je bilo čudno, je vedno in vedno čakala na njegov povratek. To je bila na hitri pogled ena tistih ljubezni, ki jih svet nikoli ne bo razumel. Tessie je bila prav navadno dekle, to je res, ampak v njeni

HELLINGER:

GANGSTERJEVA LJUBICA

Bila je suha, imela je zlate lase in oči so ji plašno begale po sobi. To je bila gangsterjeva ljubica, toda ni bila taka, kakor si te ženske predočujejo pošteni ljudje. Ni imela briljantov in drage kožuhovine. Na njenih rokah, ki so bile krčevito sklenjene na kolenih, ni bilo niti enega prstana. In na njeni obleki se je jasno poznala najcenejša konfekcija.

Okrog nje so sedeli trije možje. Debeli mož temnordečega obraza je sedel za pisalno mizo, trkal s svinčnikom po mizi ter izpraševal.

«Vaše ime?»

«Tessie Martinova. Doma so me klicali Tereza.»

«Kje stanujete?»

Povedala mu je naslov, nervozno škilječ v zapisnikarja. Debeli mož je nerazumljivo zamrmral.

«No, torej dobro,» je dejal nato, «poj-dimo k stvari! Vi ste prijateljica Mihaela Penna, ne?»

«Mika, mislite? No, seveda. Jaz in Mike sva — sva prijatelja že precej dolgo. Že več let. Tega jaz dobro poznam.»

Zrcalo pove vedno

resnico!

Ono je kritik vsake žene. Pokaže ji če je lepa, podari ji zaupanje v samo sebe... In kakšen odgovor bo dalo zrcalo Vam, ako ga vprašate za njegovo kritično mnenje?

Vsaka žena je danes lahko lepa, ako se prav neguje. Elida krema Ideal, ta suha krema za podnevi, pomaga kot nobena druga. Ona napravi polt medlo in enakomerno lepo. Varuje polt, je idealna podlaga za puder. Ker vsebuje hamamelis* je postala Elida krema Ideal pravo polepševalno sredstvo!

* Po sodbi zdravniških avtoritet ima hamamelis poseben učinek na oživitev stanic in s tem v zvezi na obnovitev kože.

ELIDA KREMA IDEAL

(ljubezni do Mika je bilo nekaj nena-
vadnega.

Zdaj se je sklonila in se pozvedovalno
zagledala v policijskega uradnika:

«Ali je res, kar govorijo? Da je bil
Mike aretiran zaradi tistega včeraj-
šnjega umora?»

«Kaj veste o tem?» je rekel uradnik
ostro.

«Jaz? Prav nič. Samo to, da Mika ni
bilo zraven.» Tessie si je s koncem je-
zika pomočila ustnice. «Mike ni ubil
Bircha, niti nikogar drugega. Mike ni
tak.»

Debeli mož je nestrpno zmignil z
rameni.

«Za to ne gre. Kdaj ste videli Penna
zadnjikrat?»

«Snoči. Saj zato vem, da Mike ni ubil
Joa. Mike je bil preteklo noč z menoj
in to lahko dokazem.»

«Kako?» Vsi trije možje so ji gledali
na usta.

Tessie je odprla torbico in vzela iz nje
dve vstopnici:

«Vidite, da je bil z menoj! Šla sva v
kino, tu sta še vstopnici. Sama sem ju
kupila. Mike ni imel drobiža.»

Tessie je zaupljivo pogledala moža.

«Zdaj vidite, da niste prijeli pravega,
ne? Bil je z menoj, torej ni mogel biti
drugje. Prisegam, da sva bila v kinu.»

«Obkorej sta šla tja?»

«Okoli osmih, mislim. Na stanovanje
sva se vrnila nekako ob tri četrt na
enajst. Pripravila sem kruh in še nekaj
prigrizka, nisem pa imela piva doma.

Mike je rekel, da bi moralo biti tudi
pivo doma. Tako torej — — —»

Naglo je umolknila.

«Le pripoveduj», je rekel strogo de-
beli mož. «Kar na dan s to historijo!
Odšel je po pivo in se ni vrnil. Ali je
tako?»

«Ne, ne, to ni res.» Tessie se je raz-
spominjala. «Vrnil se je. Samo nekaj
minut je bil zunaj. Morda pet ali šest
minut, več ne. Drugače pa je bil pri
meni vso noč.»

Nekaj trenutkov je bila v sobi po-
polna tišina. Mož za mizo je vrtil svinč-
nik med prsti in se v duhu čudil, zakaj
naj bi sploh kaka žena izgubljala toliko
let za takega nepridiprava, kakršen je
bil Mike Penny. Nato je dvignil glavo
in slabotno zakašljaj.

«Pravite,» je dejal, «da je bil Mike z
vami vso noč razen tistih petih minut,
ko je šel po pivo? In to je bilo okoli
enajstih?»

«Da, tako je bilo.» Njen glas je bil
zdaj miren, toda očito je bilo, da laže.
«Da, prav tako je bilo,» je ponovila.

«Joe Bircho,» je govoril debeli mož
počasi, «je bil ubit tako nekako ob dveh
ponoči.»

«To vem.» Tessie se je nasmehnila.
«Zato vam vendar pravim, da tega ni
storil Mike... Ker je bil pri meni!»

Debeli mož se je obrnil k svojim
tovarišem.

«Fantje,» je rekel, «zdi se mi, da ga
navsezadnje vendarle imamo. In prav
ko sem mislil, da ga moramo izpustiti.»

«Imel je dober alibi, češ da je bil v
Gallahanovem klubu vse do treh zju-

traj, in šest ali sedem zanikržežev je
bilo pripravljenih priseči, da je bil z
njimi do petih. Toda Tessie trdi, da je
bil z njo, torej mu presneto kviri tisti
alibi. Zdaj ga imamo!»

Tessie je poskočila. Oči so ji divje
zažarele.

«Kaj pravite? Kaj pravite?» je zakri-
čala hripavo. «Da je bil v Gallahanovem
klubu in je imel dober alibi? Da ste ga
hoteli izpustiti?»

«Tako je,» je rekel debeli mož. «Nje-
gov alibi je bil dober, preden si začela
govoriti. Zdaj lahko molčiš, Tessie. Se
bomo že še videli!»

Eden izmed uradnikov ji je odprl
vrata. Tessie je počasi odšla s povešeno
glavo. Mož pri mizi je zmajal z glavo
in zrl na konico svinčnika.

«Ali ni to smešno,» je dejal, «kaj stori
taka damica, če je zaljubljena v malo-
pridneža? Ta ženska pride sem in laže,
da se megla dela, samo da bi rešila mo-
škega, ki ji ni nikoli nič dobrega storil,
kvečjemu da ji je prisolil nekaj zauš-
nic. In prav ko je mislila, da ga reši,
ga pošilja na električni stol... Ali ni
to smešno?»

Zunaj, nekoliko dalje od policije, je
čakal na Tessijo taksi. Hitro je vstopila
in taksi je odbrzel. V kotu voza je se-
dela druga ženska.

«Ali si napravila to?» jo je nemirno
vprašala.

«Seveda, Mazie —, se je kratko za-
smejala Tessie. «Pa še dobro. Deset let
sem čakala na ugodno priložnost, da po-
plačam Miku — vse zlo, ki mi ga je
storil. In zdaj sem to napravila.»

«Ali si prepričana?» je zamomljala ona druga. «Ali zanesljivo veš, da si to dobro storila?»

«Vem; vem», je zakričala Tessie. «Le poglej, kaj mi je storil snoči. Obljubil je, da pride — in potem sem morala

klicati tebe, da bi šla z menoj v kino. Ako bi ti ne bila šla, bi bila jaz sedela ves večer doma, čisto sama.»

Vzela je iz torbice zrcalo in se zvedavo ogledovala. «Zares,» je rekla tiho

in zadovoljno, «to ga je moralo zadeti. Ni imel pravice izostati, če mi je obljubil, samo zato, ker so prišli malo-bridneži ponj, da bi šel z njimi v Galahanov klub.»

ANDRÉ ISET: SLIKA

Mojster Antonio je bil slabe volje. Mešal je na paleti svoje barve in nejevoljno pogledoval Anetto, ki je v isti obleki, v kateri je pred devetnajstimi leti prišla na svet, sedela pred njim sredi prostornega ateljeja in hlastno jedla oranže. Cmokanje je napravilo mojstra nervoznega in nestrpnega. Sliko mora konec meseca oddati. Njegova eminenca, vsemogóčni diakon Luigi, je določil natančni rok, ko mora biti slika narejena — toda Antoniu delo kar ni hotelo od rok. Vsak dan ga je mučila Anetta z drugo nagajivostjo. Zdaj jo je motila prerezka luč, drugič ji spet ni prijal duh po terpentinu, tretjič ji je bil slikar pregostobeseden, in neprestano se je spakovala. Ali se pa lahko naslika svetnica, ki se spakuje?

«Ne smeš jesti, kadar slikam», je rekel mojster Antonio, ko mu je bilo nazadnje že dovolj.

Anetta se je vzravnala. Vedela je, da je najboljši in najbolj zaželeni model v vsem Rimu.

«Pusti me že pri miru!» je rekla divje. Da je pljuvala oranžne peške v novo risbo, tega mojster Antonio niti opazil ni.

«Če samo pomislim, kako lahko je delati z Leonardom ali Michaelom... toda ti — ti premalo znaš, ti si pleskar — in nič več!»

«Tako!» je pogledal jezno mojster Antonio. «Tako... pleskar? In kdo —

vprašam te zdajle, slišiš — kdo te je napravil slavno? Ha? To si pozabila? Zdaj bom napravil oblake — medtem boš menda popravila svoje oranže... upam, da boš potem naredna!»

Anetta je počasi vstala, pretegnila leno svoje lepo telo in se jela kakor mačka smukati okoli mojstra Antonia. Potem je obstala in s kritičnimi pogledi opazovala nedovršeno sliko. Sredi platna je bilo nekaj lahno odetega v tenčico, ženska, ki je imela Anettine poteze. Njen pogled je bil zamaknjen v nebo; izza nje je prihajala močna, rumena svetloba, okrog in okrog pa so plaval strgani oblaki. Nekaj časa je bilo vse tiho, slišalo se je samo rahlo praskanje širokega čopiča.

Potem je spet začela:

«Res, mazač si! Moje levo rame ni nikoli takšnole, kakor tu... moje levo rame...»

«Molči!» je rekel mojster Antonio.

«Ne bom molčala, ne», je izjavila uporno in njen žametni glas je postal močnejši.

«Ali je kdo že kdaj videl takšno sliko? Takšen zmazek... Ti oblaki so vendar nesmisel! Moje telo ne prenese teh megla! Taka sem kakor... Ó, Bog!» je pristavila vsa obupana in tlesknila z rokami.

Mojster Antonio je stal pred svojim platnom in slikal oblake. Mnogo oblakov — štiri velike oblake, kar postrani čez vso sliko. Zdaj ji bo menda dovolj. Oblaki so razdelili prelesto Anettino telo na štiri dele...

Nazadnje se je zdelo, kakor bi nekdo prenašal lepo žensko glavo v oblaki skledi. Noge so pa prosto plavale v svetlem prostoru.

«Ropar!» je bruhnila Anetta v jok. «Zakaj si napravil to? Zakaj?»

Mojster Antonio se je smehljaj. Mojster Antonio se je smehljaj blaženo, olajšano. Zdaj ga je jeza čisto minila. «Iz objestnosti», je rekel. «Iz nekakšne lepe, čudovite objestnosti.»

Bil je pomirjen.

Še vedno se je smehljaj nad svojim razdejanjem, in tudi potem, ko je Anetta že davno zaloputnila vrata za seboj, je še vedno stal tam in gledal.

Bil je zadovoljen.

Dvajset resnih starejših gospodov je obstopilo sliko, ki je visela med drugimi na steni in je imela na okviru pritrjeno številko 378. V zaznamku je bilo pod to številko zapisano:

«Slika neznanega mojstra Antonia. Najbrže okoli l. 1576., Rafaclava šola. Slika predočuje Marijo Magdaleno...»

Gospod predsednik prof. dr. Eugenio Efreddi je pojasnjeval:

«... in tu vidite umetnino, nekaj čudovitega; neprekosljivo delo svoje vrste. Množica misli preveva sliko. Slikar, ki je bil vsekakor ženij upodabljaljočega izražanja, je razdelil telo Marije Magdalene v štiri dele, ki ustrežajo štirim elementom. Glava predočuje zrak, zgornji del trupa ogenj, spodnji zemljo, noge pa vodo. Simbolično delo nenavadne globine, ki je vplivalo na vse šole poznejših stoletij. Če pogledate slike flamskih in francoskih šol, boste našli v njih na dihi, ki veje od te slike... Vsekakor: duha tega umetnika ni dosegel niti eden izmed njegovih naslednikov in učencev. Sam stoji kakor veličina vseh časov pred nami... umel je... bil je... on je znal...»

Dva dni nato so ujeli na Eifflovm stolpu odgovor, ki se je glasil:

«H. 21 naj se vrne v Francijo in nadaljuje delo. Izplača naj se mu pet tisoč frankov v pariški banki.»

Ker so Mato Hari ustavili Angleži in ker so jo res sprejeli v francosko vohunsko službo, ko je dobila v pariški banki denar, je bilo s tema brzojavkama dokazano, da je mišljena pod šifro «H. 21» ona.

Vendar pa Pierre de Mortisac ni verjel v njeno krivdo. Prepričan je bil, da so vsi dokazi ponarejeni in da je obtožba posledica maščevanja. Šel je celo k vojnemu ministru in ga prosil za zaprto plesalko. Naposled mu je obljubil stotnik Ladoux, ki ga je njegova trdovratnost ganila, da bo poizkusil rešiti Mato Hari smrti.

Dne 25. julija 1917 pa je najvišje vojno sodišče obsodilo Mato Hari soglasno na smrt. Pierre de Mortisac se je tedaj vrgel na delo. Vse ljudi, ki jih je poznal, je vpregel in jim plačeval ogromne vsote, da bi se zavzeli za plesalko. Edini uspeh pa je bil ta, da je padel sleparjem v roke. Ti so mu vzeli stotisoče in mu rekli, da so podkupili stražnike v ječi in častnika, ki mu bo poverjena izvršitev smrtne obsodbe. Dejali so, da je že vse dogovorjeno, da bodo uprizorili komedijo. Na obsojeno plesalko bodo streljali s slepimi naboji, potem pa jo bodo živo v krsti odnesli in ji pomagali zbežati z njim čez mejo v Španijo.

Tri mesece nato so Mato Hari ustrelili. Ves napor stotnika Ladoux, da bi dosegel pomilostitev na dosmrtno ječo, je bil zaman. Ko je Pierre de Mortisac

Skrivnost ustreljenega kartuzijana

Člani anarhistične družbe «Vstajajoče jutro» so v bližini Barcelone razdejali kartuzijanski samostan. Nekaj menihov so postrelili. Med njim je bil tudi fra Ricardo, Francoz, ki se je nekoč imenoval Pierre de Mortisac. Pred dvajsetimi leti je govorila vsa Francija o njem. Bil je poslednji prijatelj slavne plesalke in vohunke Mate Hari.

Rodil se je kot sin bogate plemiške družine v Gascogni. Vzgajali so ga na Angleškem in v Ameriki. Po svojih starših ni podedoval samo ogromno denarja, ampak tudi palačo v Parizu, posestvo ob angleški obali in vilo v španskem letovišču San Sebastianu, ki ga je nedavno še doletela tako žalostna usoda. Njegove mušice, ki si jih je s svojim premoženjem lahko privoščil, so zbujale dosti pozornosti v Parizu. Nekega dne se je seznanil z lepo plesalko, ki se je prav za prav imenovala Margareta Zelle in je bila nekaj let omožena z nizozemskim častnikom Mac Leodom, a se je zaradi njegovega pijančevanja ločila od njega. Takoj ko jo je videl, se je vanjo do smrti zaljubil. Toda Mata Hari ga je odbila. Potolažiti se je moral z neko angleško igralko in se je z njo odpravil na potovanje v Španijo. V San Sebastianu je spet srečal Mato Hari, ki ga je pa zdaj že prijazneje gledala. Zato je Angležinjo odslovil. Po šestih tednih skupnega bivanja v lepem letovišču se je morala plesalka vrniti v Pariz in Pierre de Mortisac ji je obljubil, da pride v nekaj dneh za njo.

Toda usoda je hotela, da Mate Hari ni videl nikoli več. Trinajstega februarja 1917. so jo v nekem hotelu na Elizejskih poljanah prijeli in zaprli v St. Lazarski ječi, češ da je vohunka. Še dandanes se dobe ljudje, ki trdijo, da je bila ta obdolžitev krivična. Znano je, da se je plesalka ponudila francoski vohunski službi in da so jo tam sprejeli, a z veliko opreznostjo. Vse kaže, da je igrala dvojno igro in da je hkratu vohunila tudi za Nemčijo. Nadzorovali so jo in ugotovili, da je bila v zvezi z zaupniki najboljše nemške vohunke, ki so jo imenovali «gospodično doktor». Pri razpravi je dalje sama priznala, da se je hotela s pomočjo teh zaupnikov seznaniti z nemškim prestolonaslednikom.

Pierre de Mortisac pa ni verjel, da je kriva. Še isti dan, ko so jo zaprli, se je vzlic opominom odpeljal v Pariz in šel takoj v glavno pisarno vohunskega urada. Tu pa se je med tem že zaključila veriga dokazov proti Mati Hari. Stotnik Ladoux, vodja francoske vohunske centrale, je pokazal Mortisacu dve brzojavki. Prvo je poslalo 29. januarja 1917. nemško poslaništvu v Madridu nemškemu generalnemu štabu, brezžična postaja na pariškem Eifflovm stolpu pa jo je prestregla. Ta brzojavka se je glasila:

«Agent H. 21 prišel v Madrid. Dosegel, da so ga sprejeli v francosko službo, toda angleška križarka ga je ustavila. Zahteva navodil in denarja. Dajte mi navodila.»

Lepe žene so v tem skrajno izbirčne

Ničesar ne bi smela žena tako skrbno izbirati kakor svoje milo, ki ga vsak dan uporablja. Samo ako je milo zares dobro, ji da ono resnično negovanost, katero imajo moški tako radi na lepih ženah.

Med temi 4 vrstami boste našli za Vas pravo

Elida Favorit

že deset let ljubljene razvajanjen žene.

Elida 7 Cvetie

luksuzno milo, ki si ga lahko vsakdo privoščiči, posebno močnega vonja.

Elida beli španski bezeg

milo snežnobele barve — omamljivega vonja.

Elida Lanolin

posebno blago za občutljivo kožo.

ELIDA MILA

Ime jamči za kakovost!

zvedel novico o njeni smrti, je bil telesno in duševno uničen. Prodal je svojo pariško palačo, pustil posestva na Angleškem in v Španiji, da so propadla, in stopil v red molčečih menihov.

Dvajset let ni prišla beseda iz njegovih ust. Ničesar drugega ni imel kakor svojo raševinasto kuto. Ponoči je spal kakor drugi bratje v surovo zbiti krsti.

Iznenada pa so se pojavile vesti, da skrivajo španski uporniki po nekaterih samostanih orožje. Vojaštvo je z anarhisti preiskalo vse samostane v okolici Barcelone. Kartuzijane so sredi polnočnice prijeli in jih zaprli. Preiskava

je bila brez uspeha. Zato so začeli menihne zasliševati. Ti pa so se zaobljubili, da bodo zmerom molčali, in niso hoteli odgovarjati. Njih molk so smatrali za tiho priznanje. Zato so jih dali pred naglo sodišče in skoraj vse obsodili na smrt.

Ko so jih vodili na morišče, so po desetletjih obsojenci prvič odprli usta, da so skupno zapeli koral. Potem so počili strelji. Zadeli so tudi brata Ricarda, ki se je nekoč imenoval Pierre de Mortisac in ki ga je na ta način zadela ista smrt kakor nekoč njegovo edino veliko ljubezen Mato Hari, zaradi katere se je odrekel svetu in šel v samoto.

okrogla in da je skrajni vzhod postal že zdaj ali pa da bo vsaj nekoč skrajni zapad.

Dandanašnja knjiga o Japonski bi ne bila napisana z nežnimi vodnimi barvami, s finimi čopiči, ampak s statističnimi tabelami, konjunktornimi diagrami, številkami. Najbolj čudežno pa je pri japonskem gospodarskem razvoju to, da je prišel tako hitro, da se je tako hitro uresničil. Natanko štiri in šestdeset let je potrebovalo srednjeveško otoško cesarstvo, da je premagalo evropsko-ameriški industrijski kapitalizem in začelo trgovati z njim na njegovih lastnih tleh. S svojim dumpingom je spravilo v nevarnost življenjski standard belega človeka in vse, kar dandanes imenujemo evropsko kulturo.

Ko je leta 1853. ameriški poslanik Perry — seveda v imenu kulture in novega gospodarskega razvoja — prisilil Japonce, da so odprli svoja pristanišča za svetovno trgovino, je bila dežela, ki se je dotlej neprodušno zapirala pred svetom, brez sledu industrije, brez sledu kapitala in drugih blagoslovov zapadne civilizacije. Dandanes vemo, da je bilo to izsiljeno odpiranje Japonske odpiranje levjega žrela. Dandanes je največja tovarna bombaževinastih izdelkov sveta na Japonskem in je že davno posekala vse angleške tovarne. Dandanes izdeluje japonski tovarnar Datsun večje število avtomobilov kakor Američan Ford. Od leta 1906. do 1926. je padel ameriški izvoz bombaževinastih izdelkov na Kitajsko zaradi japonske konkurence od 55 milijonov dolarjev na 185.000 dolarjev. Od leta 1952. do 1955. je padel severnoameriški uvoz v latin-

JAPONSKA UGANKA *

Naše znanje o Japonski temelji na celi kopici zmot. Z imenom se začena. Prva zmot je to, da je nekdo izpremenil Niponsko, kakor se imenuje ta dežela, ki ima štiri velike in štiri tisoč majhnih otokov, v Japonsko. Japonska leži najdalje od nas in najbolj na vzhodu. Zato vidimo od nje samo pravljíčno vzhodno poezijo in irracionalnost ter igračkasto doumevanje življenja. V njej gledamo pač višek Orienta. Po našem mnenju mora biti Japonska večen praznik cvetočih češenj. Japonska umetnost nas navdušuje. Pred štiridesetimi leti je napisal dunajski pesnik Peter Altenberg: «Kadar rišemo pomlad, damo na platno poljane, polne cvetja

in gora, pisano drevje. Japonec nariše eno samo vejico, in vsa pomlad je na sliki!»

Lafcadio Hearn je s svojimi pestrimi zgodbami še bolj uspaval naše znanje o Japonski. Toda bitka pri Port-Arturju je bila prvo presenečenje za sanjavo Evropo. Vendar pa se je dala ta zmaga še nekako upravičiti z viteško romantiko, junaštvom in harakirijem. Tudi Turki so nekoč stali pred Dunajem, tudi Arabci so oblegali Toledo. Šele japonski gospodarski čudež nam je postal živo presenečenje, strašno razgaljanje zasanjane pravljíčne Japonske, strašeča uganka, ki pa se vendar najpreprosteje razloži s tem, da je zemlja

ska Ameriko za 52 odstotkov, Japonski pa je zrasel za 30 odstotkov in se je leta 1954. dvignil ponovno za 103 odstotke. Japonska dela vse. Japonska zna vse. Japonska dobavlja vse: papir in blago, avtomobile, usnje, steklo in drugo posodo, uvaža pa tudi ure v Švico in makarone v Italijo.

Knjiga konjunkturnih diagramov pa bi nazadnje uganko samo popisovala, ne da bi jo hkratu razložila. Približala bi se resničnosti, ki je bila tako dolgo skrita za pesniškimi tenčicami, vendar pa bi komaj dojela resničnost japonskega bistva, ki ni ne nadameriško ali nadevropsko, ampak samo japonsko. Po Webrovih «Versko-socioloških studijah», najpomembnejši knjigi 20. stoletja, je treba življenje vsakega naroda in njegovo praktično uveljavljanje gledati skozi njegovo vero, doživljanje in sprejemanje vere. Ta trditev se najbolje potrjuje pri Japoncih. Japonci so po večini budisti, čeprav pišejo zlasti knjige zadnje dobe zelo zmedeno in neresno o njih veri. Japonski učenjak Suma ceni pripadnike šintoizma na nekaj nad 20%, medtem ko je budistov skoraj 80%.

Nauki asketa Bude vladajo dandanes Japonsko, čeprav je državna vera šintoizem.

Toda tudi ta budizem ni več isti budizem, ki vlada drugje. Nekoliko se je spojil s šintoizmom, katerega poglavar je cesar, vladar in zmerom iznova se rodeči božji sin. Nekakšni panteistični povezanosti z vesoljem sta se pridružila trdna samozavest in viteštvo. Nič ni bolj značilnega za japonski budizem kakor to, da so bili nekoč menihi iz Nare, pri katerih je neki Evropec občudoval najbolj nežne in poduhovljene svete podobe, kakršne je v Evropi risal Fra Angelico, nekoč najbolj predrzni roparski vitez v deželi.

Na Japonskem ne poznajo orientalske mistike in globokovernosti, pač pa mnogo praznoverja. Kakor pri Kitajcih, je tudi pri njih moški znak dobrega in čistega, ženska pa znak hudobnega in nečistega na svetu. Še l. 1951., v mandžurski vojni, so si pripenjali japonski vojaki koščke ženskih oblek na uniforme, da bi odvrnili čisto kovino sovražnikovega strela z nečistim koščkom blaga. Od konfucijevstva Japonska ni prevzela ničesar drugega, kakor njegov smisel za trezno gledanje sveta, od budizma pa je vzela samopremaganje in požrtvovalnost. Združila je oba nauka, kakor dandanes jemlje vse najboljše z Zapada, — Bacona, Hegla, Goetheja, Dostojevskega, Beethovna, Taylorizem in «tekoči trak». Japonska ne more dobiti dovolj Zapada, evropeizma in amerikanizma. Beethoven je najbolj približljiven skladatelj. Po vseh trgovinah v Tokiju prodajajo mavčeve posnetke Wagnerja, Goetheja in Verdija.

Toda stari bog še živi. Tradicija ni umrla. Še dandanes časte Japonci svojega cesarja po božje. Njegova sveta skrinja stoji v vsaki hiši, v vsaki tovarni, v vsaki kmečki koči. Rudarji se priklanjajo pred tem oltarjem, kadar jih dvigala spuščajo v globine in ko se vračajo iz njih. Za vse, za konzervativce, liberalce, intelektualce in socialiste, je cesar «sin neba», simbol izbranosti naroda. Samo ta izbrani narod je Japoncu vse. Narod! Poedinec se mu mora brez pridržkov žrtvovati. Narodova skupnost je najvišja vrednota, povezanost s predniki je druga vrednota, sorodstvo, družina tretja. Poedinec ni nič.

V tem je ključ, s katerim se da rešiti japonska uganka. Japonska ne pozna individualizma. Nikoli ga ni poznala. Ko jo je leta 1853. svet nasilno odprl, je bila še v varnem zavetju svojega srednjeveškega, viteškega solidarizma.

Štiri stoletja evropskega novega veka, ta štiri stoletja največje napetosti med poedincem in celoto, ki se v naši dobi po svetovni vojni čedalje bolj zaostruje v strašen tragičen spor med individualizmom in kolektivizmom vseh barv, — teh štirih stoletij japonska zgodovina ni poznala. Japonci bi jih s svojim značajem tudi ne bil mogel nikoli doumeti. Japonci ne gleda na sebe, gleda samo na svoje prednike, na svoje potomce, na svoj narod. Ko je l. 1930. Mitsui, mogočni japonski milijarder, zgradil s pomočjo ameriških arhitektov ogromno pisarniško poslopje, ki je stalo v našem denarju več kakor milijardo dolarjev, ni proslavil dograditve s kakšno pojedino. Ne, ko je bila hiša dograjena, je s svojimi ravnatelji in nadzorniki položil najprej po stari šintoistični navadi nekaj vej svetega basakovega drevesa na hišni oltar, in v starih, dragocenih oblačilih so darovali duhovni ribe, kruh, vino prednikom. Toda to oboževanje prednikov ni nič zaključenega. Zmerom se nadaljuje, zmerom dobiva nove osebe, ki jih časti. Ko se je pred petnajstimi leti mudil na Japonskem prof. Keyserling, je videl, da imajo v bakteriološkem inštitutu v Tokiju posebno šintoistično skrinjico, posvečeno — nemškemu učenjaku Robertu Kochu.

Da je na Japonskem začela industrija delati v množinah, in sicer v dosti večjih, kakor jih je bila vajena Evropa, je čisto razumljivo v tej deželi skupnosti. Japonska ima sploh majhno število ljudi, ki bi bili individualistično usmerjeni. To so skoraj samo učenjaki, ki so spoznali vso filozofijo sveta in ki skozi njo gledajo življenje. Toda kolektivna Japonska zna prav te ljudi uporabiti za blagor splošnosti. Eden izmed najbolj znanih in uglednih Japoncev je Tadasu Saiki, profesor in ravnatelj cesarskega prehranjevalnega zavoda v Tokiju. On je standardiziral japonsko prehrano. Po neizmerno dolgi verigi poizkusov je preračunal Tadata Saiki, koliko kalorij porabi vsak človek, moški, ženska, učenjak, tekač, delavec in doječca mati. Saikova kosila dovajajo vsakemu izmed njih nadomestilo za po-

MRTVO MORJE

največji kemični rezervoar na svetu

Človek, ki zablodi v Palestino, obiše gotovo dva groba. Jeruzalemskega in drugi velikanski grob, Mrtvo morje. Voda Jordana, ki se vanj izliva, se po odtoku iz Galilejskega jezera zgošča, padec se zmanjšuje. Na obeh straneh Jordana so majhne reke, ki šumijo pesem rodovitnosti. Toda čim bliže prihajamo k Mrtvemu morju, tem bolj se izpreminja pokrajina. Vedno več je belega peska in tla pokriva solna skorja. Samo še zeleni rob ob Jordanu priča o življenju, ki bolj in bolj gine. In Jordanov tok je zmeraj počasnejši in se strja v grobu Mrtvega morja, ki leži 387 m pod sredozemsko gladino.

Lepa modra gladina Mrtvega morja spominja na gorsko jezero.

Chateaubriand je rekel o jeruzalemski pokrajini, da «skriva vsako ime v sebi skrivnost, vsaka jama pojasnjuje bodočnost, vsak grič poje pesem preteklih. Sam Bog je govoril na teh bregovih, čudeže izpričujejo usahljeni potoki, skale, grobovi. Zdi se, da še dandanes pušča molči, ker je čula večni glas.»

In Mrtvo morje nam potrjuje njegove besede. Toda kjer sta nekoč ležali cvetoči mesti Sodoma in Gomora, je dandanašnji visoki Džbele Usdam s 15metskimi stebrom, ki se dviga proti nebu kakor svetopisemski spomenik.

rabljeno energijo. Ta kosila stanejo po dva dinarja.

Izdelovanje v masah Japoncev ne prestraši. Načrtno gospodarstvo je pri njih že tradicija. Že v 15. stoletju, ko je Japonski grozil napad Mongolov Kublaja-kana, so šoguni, vsemogočni cesarjevi ministri, spravili v sistem vse življenje naroda, njegovo obrambo, delo, uporabo dobrin in naposled tudi razmnoževanje. Na podlagi prehranjevalnih možnosti japonskega otoškega cesarstva so določili, da število prebivalstva ne sme biti nikoli večje kakor 25 milijonov. Kdor je imel preveč otrok, je bil kaznovan. In otroke, ki so bili odveč, so pomorili. Do srede preteklega stoletja je tako Japonska ohranila predpisano število «duš».

Šele takrat, ko se je svet vmešal v Japonsko, se je tam vse izpremenilo. Število prebivalstva je začelo naraščati in za odpravljanje plodu so bile predpisane najstrožje kazni. Začele so se industrializacija, militarizacija, modernizacija — samo zato, da bi se Japonska ohranila, da bi ne padla med kolonije in da bi ne postala plen tujcev. Japonci so pokazali, da se hočejo ohraniti kot narod in kulturna skupnost. Japonci so se «barbarizirali» s svetovno kulturo, da bi se z njeno pomočjo ubranili «barbarov», modernizirali so se, da bi rešili staro tradicijo, da bi lahko še nadalje molili svoje prednike, «sina nebes», svojega cesarja.

Tako dela ta narod po evropskih in ameriških pojmih za pasje plače. Kajti na Japonskem dobiva delavec osmino plače, ki jo izplačujejo angleškim tekstilnim delavcem, ali šestnajstino mezde, ki jo dobiva delavec v Fordovih tovarnah v Detroitu. Tako ta narod tlačani v nadracionaliziranem načrtnem gospodarstvu produkcije in konzuma, in pri tem živi v zavesti, da s tem služi skupnosti, sedanjosti in preteklosti, zlasti pa prihodnosti. Ta dežela, ki šteje dandanes sedemdeset milijonov ljudi, je enotna, en sam organizem. Evropo in Ameriko je nadamerikanizirala, ker je zapad, ne vzhod, toda zapad brez najvišje dobrine: brez človeka, posameznika, duše.

Na obrežju morja ni nobene živali, v njegovih vodah ni rib, vsako živo bitje, ki pride v morje, mora poginiti. Rastline ne uspevajo, zemlja se sveti od soli in grmič, ki morda zraste, je kakor strašilo in usahne.

Vse to nam bo jasnejše, če pogledamo kemično sestavo vode Mrtvega morja, ki se razprostira 76 km v daljavo in 17,8 km v širino. Voda v tem vročem kotlu, kjer dosega toplota celo 55° C, zelo močno in hitro izhlapeva, vsak dan je izhlapi do 6½ milijona ton. In zato je Mrtvo morje največji rezervoar.

Toda vse to bogastvo je mrtvo. Še pred nekaj leti se je pisalo, da tchta asfalt, ki ga pridobivajo iz Mrtvega morja, vsako leto 2000 kg. Toda boj z Mrtvim morjem je čedalje krutejši, saj obsega voda velikansko bogastvo: kuhinjske soli je v morju 11 milijard ton, kalijevega klorida 2 milijardi ton, magnezijevega bromida 1 milijardo ton, magnezijevega klorida 22 milijard ton.

To pa še ni vse. Na dnu je mnogo asfalta, ki plava večkrat na površini v velikih kosih. Razen tega je v morju tudi veliko solitra, maveca in nafte.

V Mrtvem morju je potapljanje nemogoče, ker ima že gladina 25% soli, 100 m globoko je pa že prava gošča.

Dovršeno lepi bodo vsaki lasje

Lepi lasje, čudovito negovani, vzbujajo pozornost in vlečejo nase vse poglede. Ne bodo li Vaši lasje pridobili tudi „njegovno“ srce, ne ljubi li tudi on naravni sijaj in krasni odsev barve? Vaši lasje prenesejo lahko še tako izkušene poglede, če jih pravilno negujete! Ako negujete Vaše lase z Elida Shampooom ostanejo vedno bujni, mehki in sijajni, dajo se lahko in lepo česati, a kodri drže dalj časa.

KAMILLOFLOR

Špeciální Shampoo za plavolaske, prost od alkalijskega, ohrani naravni, zlati lesk plavih las ter ga zopet vrne, če se je izgubil. Daje lasem čudovit sijaj.

ELIDA SHAMPOO

BRUNETAFLO

Špeciální Shampoo za temne lase, prost od alkalijskega, daje lasem čudovit lesk in povečan sijaj ter dovede temnorjavo barvo las do posebne veljave.

ZAKLADI INKOV

Prigode okoli pravljičnih zakladov.

Zmerom še poročajo bajke in stare pesmi domačinov v Peruju o nekoč tako mogočni državi Inkov, ki se je pred štiri sto leti pod hudimi udarci španjskega pustolovca Francesca Pizarra, nekdanjega svinjskega pastirja, zrušila.

Po starih indijanskih poročilih vemo, da sta bili kultura in civilizacija v Peruju na zelo visoki stopnji; potem — približno pet sto let pred Špancem — se je začela v deželi doba razpada, v kateri so izginili vsi sledovi prejšnje kulture. Toda pod gospodstvom Inkov se je Peru kmalu spet izpremenil v najmogočnejšo in najbogatejšo državo Južne Amerike. Pravljični zakladi Inkov so postali tako znameniti, da so naposled v 16. stoletju privabili Špance in s tem zapečatili usodo dežele. Pizarro je deželo dobesedno izropal. Kjerkoli je našel zlate zaklade, jih je natovoril na ladje in jih poslal, do vrha natovorjene z zlatom, srebrom in dragulji, v Španijo. Toda večino svojih zakladov so Inki še utegnili poskriti v varna skrivališča in jih rešiti pred nenasitnim poželenjem Špancev. Na podlagi tega so nastale v Peruju mnoge pesmi in legende o skrivnostnih zakladih Inkov.

Dolgo časa niso pripisovali tem ljudskim govoricam nobene važnosti, dokler nista brata Diaz ob začetku tega stoletja nenadoma obogatela in brez sledu izginila iz dežele. Ko so pozvedovali za

njima, so slišali, da sta našla v zemlji bogat zlat zaklad. Nadalje so šele nekaj let pred svetovno vojno izkopali v Kolumbiji bogat zaklad Inkov, ki ga je kolumbijska vlada naposled podarila arheološkemu zavodu v Madridu. Te najdbe so potrdile govorce o zakladih Inkov, čeprav so do danes našli le majhen del zakopanih zakladov.

Po stari španski kroniki iz konca 16. stoletja, ki je prav tako shranjena v Madridu, je bil trgovec Garcia Gutierrez iz Toleda prvi najditelj zaklada Inkov.

Ta trgovec je potoval l. 1575. v Truxillo. Tu je po naključju rešil sinu Inka Tcimuha Mahi življenje in kmalu se je razvilo med njima najprisrčnejše prijateljstvo. Dognal je, da je njegov mladi prijatelj varuh pomembnih skrivnosti zakladov svojih pradedov, in odslej ga je tako dolgo mučil s prošnjami in vprašanji, dokler mu ni Inek obljubil, da ga napravi bogatega. Garcia pa je moral poprej priseči, da bo obilo denarja razdelil med siromake in da bo podaril petino zlata dobrodelnim zavodom.

Nato je odvedel Inek Španca ponoči k razvalinam Dran-Chima, in ko sta prehodila ves labirint hodnikov in votlin, se je ustavil pred kupom kamenja, ki sta ga jela z združenimi močmi razmetavati. Pod kamenjem so bila z že-

lezjem obita vrata, skozi katera sta prišla v veliko podzemno jamo. Španec je komaj verjel svojim očem. Okoli sebe je zagledal do stropa nakopičene kupe zlata, srebra in draguljev. Na sredi prostora je bil srebrn basin in v njem velika, umetniško izdelana riba iz zlata, ki je imela namestu oči dva smaragda, velika kakor golobje jajce.

Ko si je trgovec opomogel od začudenja, mu je prijatelj dovolil, da si nabere toliko zlata in draguljev, kolikor jih more nesti. Potem sta zapustila podzemno jamo, Inek je spet skrbno zaklenil vrata za seboj, zakril vrata s kamenjem in spremil prijatelja domov.

Če smemo verjeti starih listinam, je plačal Garcia Gutierrez španski državni blagajni dolžni delež v znesku 55.547 zlatih pezet, tako da so morale biti dragocenosti, ki jih je dobil, vredne več ko pet milijonov zlatih pezet, to je okoli 280 milijonov dinarjev.

Drug, prav tako bogat zaklad so l. 1778. nedaleč od Cuzca odkrili na tale način:

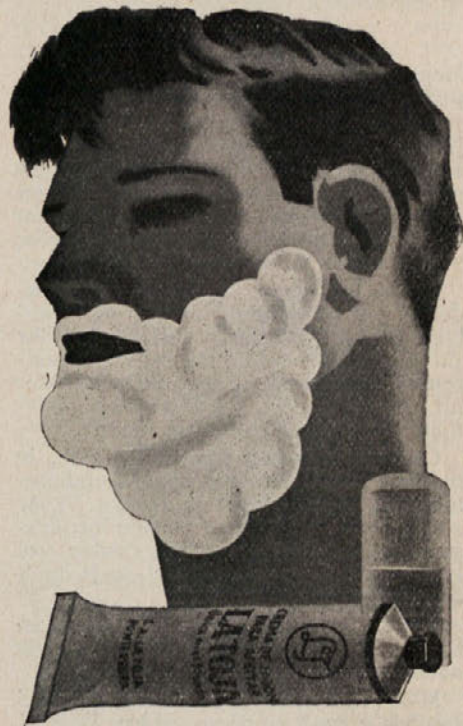
Mlad Indijanec je plačal v gostilni zapitek z majhno zlato ribico. Duhovnik, ki je sedel v njegovi bližini, je takoj spoznal, da mora biti ta predmet iz zakladov Inkov, in je hitro obvestil oblasti. Indijanca so zaprli in po strašnem mučenju so ga pripravili do tega, da je bil voljan pokazati Špancem, kje leži zaklad. In res so našli na kraju, ki ga je označil, zaklad zlatih in srebrnih predmetov v vrednosti do 700 milijonov dinarjev.

Namesto da bi bili Španci Indijanca nagradili, so ga jeli ponovno mučiti in zahtevati, naj jim pove, kje so še drugi zakladi. Naposled je nesrečnež priznal, da ve še za drug zaklad, da pa je dvignjenje zaklada združeno z življenjsko nevarnostjo. Španci se niso zmenili za svarilo. S smehom so pozvali Indijanca, naj jim takoj pokaže zaklad.

Po večdnevni hoji so prišli do globokega prepada. Ondi je rekel Indijanec Špancem, naj kopljejo na kraju, ki jim ga je označil. Ko so več ur kopali, so zadeli v globini sedmih metrov na steno, ki je bila okrašena s čudnimi znamenji in za katero naj bi bil zaklad. Vkljub ponovnemu svarilu Indijanca so Španci, ki niso mogli več krotiti svoje grabežljivosti, z motikami in cepini udrli steno. Tisti mah pa je udaril iz zemlje mogočen izvir vode, tla so se okoli in okoli udrla in vsi iskalci zaklada razen enega so našli smrt. Ta je, na pol zblaznel od groze, poročal ves dogodek v Cuzci.

O tem zakladu lahko bereš v mnogih starih španskih listinah. Inki so ga baje namenili kot odkupnino za svojega ujetega kralja Atahualpo. Ko so zvedeli, da je dal Pizarro Atahualpo v ječi umoriti, ker se je branil sprejeti še nadaljnje žrtve od svojih podložnikov — brez uspeha je podaril za obljubo svobode že dvakrat prostor, ki je bil 30 čevljev dolg, 22 čevljev širok in 10 čevljev visok in ves napolnjen z zlatom — so njegovi zvesti podložniki spravili zaklad, ki naj bi bil tako velik, da bi ga bilo moralo prepeljati 12.000 lam, na skrit prostor. Bilo je baj 600 ton suhega zlata.

Vkljub vsemu prizadevanju se Peruancem doslej še ni posrečilo, da bi odkrili ta pravljичni zaklad.

RAZIRNA KREMA LA TOJA

se hitro in odlično peni — omeħča tudi najtršo brado — deluje na kožo zelo prijetno — britje z njo je res užitek!

Generalno astopstvo za Jugoslavijo:
CHEMOTECNA, Ljubljana, Mestni trg 10

BOXBERGER KISSINGER TABLETE ZA HUŠANJE

Poznane več kot pol stoletja.
Dobijo se v vsaki lekarni.

Ogl. reg. 5. Br. 14470/56

MAMILA

Že tisočletja iščejo ljudje izgubljeni raj. Kdo pa pozna raj izgubljenih? Kitajec ga je odkril, ko je vzel prvič v suhe roke bambusov ustnik pipe za opij. Svetovna dama ga spozna tisočkrat, kadar si potisne pod kožo lesketajočo se iglo brizgalke za morfij, in izgubljenka ve, da jo čaka raj, ko si natrese nekaj kokainovega prahu na roko in ga vsrka z drgetajočimi nosnicami. Usmiljenka si pritisne na obraz z etrom prepojeno cunjno, učenjak si odkupi spanje z dozo veronala. Vsi ti ljudje poznajo raj. Vsi poznajo strašno ugodje, naglobijo blaženost, poslednji najlepši užitek. Vsi žive za eno misel, ki se je drugi tako boje — da bi zaspali v nirvani, da bi pozabili vse. Hašiš uči pozabljenja, opij z vsemi preparati, ki jih še črpajo iz njega, morfij s heroinom, pantoponom, luminalom in drugimi uče pozabljati. Kloroform in vsa spalna sredstva, kakor veronal, hedonal in medinal, vsa uče pozabljati. Datura, hiosciamin lajšata bolečine. Cela kopica mamilnih sredstev uspava dušo in čute v prijeten mrak ter odvzame telesu vse bolečine in vse trpljenje. Ne moremo najti besede, ki bi bila dovolj, da opiše ves blagoslov, ki ga utegnejo povzročiti mamila v zdravilstvu v roki izkušenega zdravnika. Toda ta mamila ne povzročijo samo pozabljenja in olajšanja, ampak zbude še celo vrsto drugih občutkov, ki jih niti najspretnейše pero ne more popisati. Njih učinek ni pri vseh ljudeh enak. Nekaterim ljudem so mamila celo zoprna. Večina ljudi pa vendar občuti že takrat, ko jih prvič vzame, čuden občutek ugodja, ki prevzame vse telo. Nov svet se odpre pred njimi in vse, kar so dotlej poznali, obledi. Barve, ki jih dotlej še nikoli niso videli, se zaiskre v nadzemeljskem sijaju, ogromne cvetice pošiljajo iz široko odprtih čašic zlat, opojen vonj, svetlikajoči se oblaki se vrste v neskončni vrsti mimo njih, vroče rdeči in umirajoče zelenkasti. Človek, ki je vzel mamilo, čuti, kakor bi ga bilo nekaj odneslo v višave. Na mogočnih perutih ga nese vihar čez svet. Na škrlatno temnem nebu žari na tisoče solnc, in iz njih bruhajo snopi ognja. Vse skrivnosti globine se jim odpro. Zastor k Najsvetejšemu se pretrga. Škoda samo, da se potem vrne zavest. Škoda, da se človek potem zbudi z na smrt utrujenimi udi, z bolečinami v glavi. Vsaka mišica, vsak gib ga boli. Tedaj nastane stanje, ki mu lahko rečemo po domače maček. Toda v isti meri kakor je pijanost po mamilih močnejša kakor po alkoholu, je tudi maček po njih dosti hujši. In le eno

samo sredstvo more ta strašni občutek neugodja takoj ukrotiti: da vzamemo novo dozo mamila. Kakor čudežno izginejo potem v trenutku vse bolečine in spet se odpre pred nesrečnim uživalcem mamil nov svet. In to gre potem dalje v neskončnost in doze morajo biti čedalje večje. Na kakšne zvijačne načine si poskuša bolnik pridobiti dragoceni strup! Zmeraj in povsod najde pot v svoj raj. Raj izgubljenih je ta raj. Tudi nad njim je napisano kakor v Dantejevem «Peklu»: «Vsi, ki vstopite, pustite upanje!» Kako hitro bo postalo to, kar je bilo izprva samo navada, neizprosna zahteva! V čedalje krajših presledkih večja bolnik doze, de priključijo omamo. Ko nima več dosti mamila, se začne bati. Vse njegove misli se sučejo okoli strupa. In strupa se ni mogoče odvaditi. Čeprav se nekateri strašno mučijo, čeprav gredo v sanatorije, kjer so vsak trenutek pod strogim zdravniškim nadzorstvom, vendar prej ali slej spet zapadejo v staro bolezen.

Uživanje opija je najbolj razširjeno med Kitajci. Opij in tudi druga mamila so človeku zelo škodljiva. Že enkratno uživanje opija utegne povzročiti huda živčna obolenja, pogosto uživanje pa uniči živce.

Izumljivi Kitajci so napravili posebne beznice, kjer skrivaj uživajo opij. Te kitajske opijske beznice obiskujejo navadno samo Kitajci in Malajci. Skoraj vselej so zelo skrite. Evropec mora biti zelo spretan, da si pribori dostop vanje. Tako spretno so maskirane, da najbližji sosedje ne morejo niti slutiti, kaj je v njih bližini, in policija jih le malo odkrije. Izprva pride obiskovalec v medlo razsvetljeno vežo, kjer mu vzamejo plašč, palico in orožje, če ga ima s seboj. Tu mora tudi plačati prispevek za kajenje. Potem stopi v rdečo, z rdečimi preprogami obloženo sobo. Rdeča, pridušna svetloba se lesketa nad posteljami. Ogabno sladko ozračje ga obdaja. Lastnik beznice, ki se neprestano priklanja, mu prinese dolgo pipo, vtakne kroglico opija vanjo in pokaže gostu ležišče. Tiho, skoraj neslišno se splazi stari Kitajec stran, toda prej pogleda še vse svoje druge goste. Vse je tiho, samo časih kdo komaj slišno zastoka. Le nekateri izgovarjajo tuje besede ali pa krilijo z rokami, kakor bi hoteli ujeti sanje, ki se jim izmikajo. Oprezno potegne gost dim iz pipe in potem po kratkem odmoru spet drugič. Nato kadi počasi dalje. Z zanimanjem opazuje svoje sosedje. Osem Kitajcev leži v njegovi bližini in neki belec, ki se v sanjah smehlja. In kmalu objamejo novega go-

Ona :

?

On : Izborna je! Kakšna kava je to?

Ona : To je Kneippova sladna kava.

On : Kneippova sladna kava? Potem prosim še eno.

Kneippova

se prilega vsem!

sta čudežne sanje. Zdi se mu, da je vse zemeljsko padlo od njega. Eno, dve, tri ure leži tako v spanju, potem pa se iznenada zdrzne. Izprva mora preišljati, kje je in kako je prišel sem. Šele počasi se mu vrne spomin. Dani se že. Stari Kitajec stoji pred njim. Smehlja se mu in se priklanja. V tanki porcelanski skodelici mu ponudi pijačo, ki ga priključuje nazaj v resničnost.

*

Oblastva so storila že vse, da bi omejila zlorabljanje mamil. Poostrila so predpise za lekarnarje in jih začela strogo nadzorovati. Lekarnarji morajo pokazati listine, v katerih je natanko napisano, kam so dali tudi najmanjše količine morfija in kokaina. Zdravnikom je naročeno, da morajo biti najopreznější pri predpisovanju mamil. Res je zaradi tega nastalo nekakšno izboljšanje. In vendar! Nikoli ne bo mogoče čisto zatreti uživanja mamil. Kajti temu se upira ena najmočnejših človekovih želja — želja po uživanju. Dostikrat se misli, da ljudje, ki so zapadli mamilom, niso polnovredni. V modernih kazenskih procesih poskušajo branilci vselej izmazati morfinate in kokainiste z olajševalnimi okoliščinami, da so manjvredni ljudje. To sega očitno predaleč. Ne moremo namreč tajiti

dejstva, da se poslužuje veliko število odličnih ljudi mamil. Imamo državnike, zdravnike, umetnike, ki so bili brez posebne škode do konca življenja morfinisti. Seveda so imeli prav ti ljudje, ki so bili po svojem duhu močnejši od drugih, tudi toliko moči, da niso mamil jemali nikoli preveč. Zlasti mnogo je med uživalci mamil igralcev. Spomniti se moramo samo slavne igralke Marije Orske, ki se je nazadnje usmrtila v nekem sanatoriju, ker ni več dobila mamil.

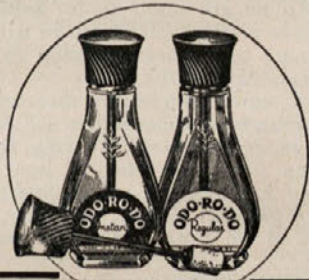
Pri vsakem človeku, ki zapade uživanju mamil, moramo pričakovati, da mu bodo prej ali slej odpovedale življenjske moči. Uživanje priljubljenega strupa je treba plačati drago, zelo drago! Toda človek se za to ne zmeni. Mamilu mu je vse. Čemu mu bo nebeški raj? Saj je spoznal že vso njegovo srečo tu na zemlji. In kaj mu bo pekel? Njegove najhujše muke je spoznal že tu.

Med svetovno vojno so prišli na zapadno fronto Mavri, Nubijci, Indi in drugi vojaki iz kolonij. Severnoindijski Burki, pa tudi drugi Azijci in Afričani so prinesli s seboj novo zlo, uživanje mamil. Kmalu so spoznali francoski in angleški častniki uživanje opija, če se seveda niso že prej seznanili z njim v kolonijah. Širili so to kugo pri svojih evropskih in pozneje tudi pri ameriških tovariših na zapadni fronti. Francosko zaledje je bilo kakor nalašč za uživanje. Dosti denarja se je dalo tam izdati. V Parizu, kjer so dopustniki z zapadne fronte prebili nekaj dni, dokler jih niso poklicali nazaj v ogenj, so ljudje sto-

riili vse, da bi jim pripravili kolikor mogoče dosti veselja in uživanja. Podjetni Parižani so si znali kmalu pri-skrbeti dovolj mamil. Opijske beznice so rasle iz tal kakor gobe po dežju in so vabile radovedne vojake in civiliste. Tudi dosti žensk je takrat zapadlo uživanju mamil. Ob sklepu miru je bila skoraj vsa Francija okužena z njimi. Angleži in Američani so kugo odnesli v svojo domovino.

Razen tega pa se je razširilo uživanje mamil tudi iz drugih vzrokov.

V vojnih bolnišnicah so dobivali ranjenci redno morfij za lajšanje bolečin. Velik del teh ljudi se ga je potem navadil. Zanimivo je tudi, da skuša vsak človek, ki je zapadel uživanju mamil, pridobiti za isto strast tudi svojo okolico. Žena, ljubica, odrasli otroci, vsi pogosto zapadejo uničujoči strasti in širijo kugo dalje. S strašno hitrostjo se širi med narod. To se je pokazalo zlasti takoj po vojni. Norišnice po vseh državah so se začele polniti in skrivati za svojim obzidjem nesrečne uživalce mamil. Poleg alkoholikov je bilo v bolnišnicah največ teh nesrečnikov. Družinski očetje, ki so še nekaj let prej skrbeli za svojo družino, so zapadli uživanju mamil, in nekega dne so jih morali zapreti v norišnico. Hčere uglednih družin so se izgubile v opijskih beznicah, mladi možje so se vrgli v divje postolovščine in nazadnje so jih uničili goljufi in izsiljevalci. Dosti zločinov iz te dobe so mogli odkriti šele tedaj, ko so za njimi razkrili največje gonilno vzmet časa: uživanje mamil.

Varujte svojo obleko!

Ali Vas ne jeze sledovi neprijetnega potenja pod pazduho?

Ni kemičnega sredstva, s katerim bi mogli popolnoma odpraviti madeže, ki se naredijo od potnih kislin; one se zajedo v tkanino in jo uničijo.

„Odorono“ Vas varuje teh neprijetnosti.

„Odorono“ dobite v dveh jakostih: „Regular“ (rdeči) za normalno kožo, „Instant“ (beli) za občutljivo kožo.

ODO-RO-NO

VARUJ SE SPOLNIH BOLEZNI!

Na tisoče žrtev terjajo vsako leto spolne bolezni, teden za tednom beremo o tragedijah, ki so jih povzročile, še več teh tragedij pa ostane skritih, pozabljenih. Prehitro teče dandanes življenje, da bi mogel svet na vse misliti.

Precej je že storjenega za zdravljenje spolnih bolezni. Ambulatorije imamo, kjer se lahko vsakdo zastoj zdravi, na predavanjih nas uče, kako se bolezni obvarujemo, prostitucija se zatira, toda pravih uspehov ni in jih noče biti.

Kaj je temu vzrok?

Največkrat lažna sramežljivost. Človek, ki se je okužil s spolno boleznijo, jo prikriva. Boji se, da bi ljudje s prstom ne kazali nanj, da bi ga ne zaznamenovali. Zateka se k mazačem, ki samo vlečejo denar iz njega, skrb za njegovo ozdravljenje pa jim je deveta briga. Bolezen pa se mu maščuje. Neopazno uničuje njegov organizem in udari prej

ali slej na dan. Bolnik propada, obupa in pogosto v razdvojenosti napravi konec.

Ali je to potrebno?

Ni!

Nečesa bi se moral tak nesrečnik zavedati. Če je imel smolo, da se je okužil, naj ima še toliko poguma, da bo šel potem k zdravniku in mu svoje gorje potožil, kajti le zdravnik ga more rešiti. In to mora storiti čimprej, ne šele takrat, ko je bolezen že zajela vse telo.

Kdo je najhujši krivec spolnih bolezni?

Alkohol.

Trezen človek bo vselej dobro premislil, preden se bo približal ženski, ki je dobro ne pozna. Pijanec pa se bo lotil prve, ki mu pride pod roke, in se ne bo vprašal, ali ni morda bolna. In posledica? Spolna bolezen.

Koliko ljudi je že uničila taka nepredvidnost. Koliko družin, ki so začele potem propadati. Da, pogosto se celo zgodi, da se čednosten mož in družinski oče napije in v pijanosti tako daleč spozabi, da si poišče neznan žensko in z njo boizen. Potem okuži še ženo in neposredno otroke. Tak dom je uničen in ni več človeka, ki bi mogel vanj vrniti nekdanji mir, nekdanjo srečo.

Ali pa mladi ljudje. Doraščajo in začno gledati svet z novimi očmi. Družijo se s prijatelji, popivajo z njimi in nazadnje — kako človeško je to! — pridejo tudi do ženske. Ne vprašajo se pa, kaj utegne to pomeniti zanje.

In čez nekaj dni, morda šele čez nekaj tednov spoznajo, kaj jim je ženska vzela, zdravje, vse...

Če gredo takoj k zdravniku, jih še reši posledic. Če ne gredo, so izgubljeni zase, za svoj narod in za svet. Kakor meč visi bolezen nad njimi.

Zato naj se vsakdo varuje alkohola. Boji naj se ga kakor kače, saj ni bolj zahrbtnega sovražnika od njega. Zakaj trezen človek je oprezen, preudaren, pijanec pa se poniža do živali. Žival je tisti, ki vzame plačano ljubezen.

Koliko je žalostnih žrtev nevednosti. Vse mogoče slišijo o spolnih boleznih. Da so nedolžne, da so brez posledic, da se dajo hitro ozdraviti brez zdravnika. Ko bolezen sami začutijo, spoznajo, kako so jih ljudje slepili. In takrat je pogosto že prepozno.

Zato je nujno potrebna spolna vzgoja. Ne zavezujmo si pred njo oči. V višjih razredih šole, ko začne mladi človek čutiti, da ni več bitje brez spola, bi morali zdravniki vse poučiti, kaj jih čaka v življenju in kako se bodo ubranili najzahrbtnjšega sovražnika — spolne bolezni.

Zločin je pustiti mladino v svet brez tega pouka. Nad mladino, semenom naroda, se krvavo maščuje.

Nešteto mladih žrtev je že zaradi tega klelo svoje vzgojitelje. Vzdržno življenje je pogosto težavno, toda potrebno. Kdor ima trdno voljo, bo samega sebe premagal, le slabiču se bo to zdelo nemogoče.

Tudi slučajno okuženje s spolno boleznijo je mogoče. Da se ga obvaruješ, moraš naziti na čistost. Kako?

Ne uporabljaj brisače, kamor se je brisal kdo, ki ga ne poznaš!

Ne pij iz kozarca, ki se ga lahko vsakdo poslužil!

Na tujem ali javnem stranišču položi papir na sedež, in sicer čist papir! Ne hodi k brivcu, ki zanemarja zdravstvene predpise!

Ne nosi prstov v usta, če si prej štel denar!

Kajti vse to ti lahko prinese bolezen. Živi čisto! To in samo to ti bo zagotovilo, da ne boš nalezel spolne bolezni.

Če pa je nesreča hotela, da si se okužil, ne obupaj! Takoj pojdi k zdravniku. Zaupaj se mu, le on te more rešiti. Poslušaj njegova navodila, ravnaj se po njih, če zahtevajo od tebe še toliko samopremagovanja! Vsako zdravljenje je trnjeva pot, zdravljenje spolnih bolezni pa še zlasti. Če boš premagal samega sebe, boš premagal tudi bolezen. Zavedaj se, da pomeni ozdravljenje vrnitev stare sreče, stare zadovoljnosti, bolezen pa hiranje. Že samo s to zavestjo boš zmagal.

V naši založbi je izšla pravkar knjiga znanega specialista dr. Jože Jakše o

spolnih boleznih. V njej so opisi vseh spolnih bolezni in navodila, kako se jih ubranimo. Knjiga stane 30 din in se naroča pri naši upravi. Naročniki revije «Prijatelj» jo dobe za polovično ceno 15 din.

Polovico vsega papirja, ki ga je na svetu, porabijo v Ameriki.

V republiki San Marinu, ki nima niti 13.000 prebivalcev, nimajo nobenega kina. Republika Andorra, kjer živi 5000 ljudi, ima pa precej velik kino.

Vrane, labodi in orli dožive pogosto sto let.

Iz 5000 kilogramov lesa lahko napravijo 1000 kilogramov sladkorja.

Največji demant na svetu je bil Jonkerjev. Tehtal je 726 karatov. Potem so ga zdrobili in napravili iz njega čudovito lepo ovratnico.

Največji safir na svetu tehta skoraj deset kilogramov. Cenijo ga pa samo na milijon dinarjev, ker ni višnjeve, ampak bele barve. Če bi bil višnjeve, bi bila njegova vrednost neizmerna.

Zanimiv primer tega, kar lahko človek doseže z vajo, je bil neki pek, ki je nedavno umrl na Irskem. Živel je skoraj brez spanja. Ponoči je pekel, podnevi pa je bil na lovu. Po njegovem mnenju je spanje samo razvada. Z vajo se mu je posrečilo, da je brez škode za zdravje spal vsak teden pet ur. Doživel je 82 let.

Muhe prenašajo 40 raznih nalezljivih bolezni na človeka.

V zakladnici neke ameriške banke imajo patent za večno žarnico, ki je tako dobro izdelana, da lahko gori 50 let z isto svetlobo in isto uporabo toka. Žarnice te vrste pa ne izdelujejo, ker bi sicer kmalu vse tovarne lahko napovedale konkurz, saj bi morale izdelovati komaj dvajseti del tistega števila žarnic, ki jih izdelujejo zdaj.

Italijanski znanstveniki so ugotovili, da je osel bolj razumen kakor konj. Naloge, ki sta jih imeli obe vrsti živali, so osli rešili hitreje in razumneje kakor konji.

Tudi boleznijo počasi izgubijo svojo moč. V starem Egiptu je bilo kihanje smrtno nevarno. Preproste narode pobira dandanes jetika kakor kuga. V Evropi pa so nasprotno skoraj čisto izumrle bolezni starega veka, pa tudi gobavost je že skoraj neznana. Sifilida, krvava griža in gripa pojemajo in niso več tako hude, kakor so bile nekoč, prav tako pa tudi jetika. Nasprotno pa se opaža pri azijski bubonski kugi, da postaja čedalje hujska in nevarnejša.

Na svetu pokade toliko cigaret, da pridejo povprečno na vsakega prebivalca zemlje, tudi na otroke in ženske, po tri cigarete na dan.

Na vsem svetu je 33 milijonov telefonov in več kakor pol jih je v Severni Ameriki.

Stonoge nimajo po sto nog, kakor bi sodili po njih imenu, ampak navadno po štiri in trideset.

Najdaljši vodovod na svetu je tisti, ki dovaja vodo ameriškem mestu Los Angelesu. Dolg je okoli 400 kilometrov.

Če želite okusen, zdrav zajtrk in malico, kuhajte «Kneippovo sladno kavo»! Zdrava je prav tako za otroke kakor za odrasle. Njena cenenost pa leži v veliki izdatnosti! Pričajte se s poizkusom, pazite pa pri nakupu na varstveno znamko, to je na sliko župnika Kneippa.

Ovomaltine spet cenejša!

Od 6. t. m. (že drugič v nekaj manj ko enem letu) so vnovič znižane cene koncentrirane krepilne hrane Ovomaltine. Te ugodne vesti se bodo mnogi naši čitatelji razveselili, najbolj pa matere, ki jim je na srcu skrb za vso družino. Marsikateri materi bo spet mogoče kupovati ta proizvod, ki je tako koristen zdravju njenega otroka.

Ovomaltine pomagajo vsem: odraslim in otrokom, zdravim in bolnim. Ovomaltine nadomesti moči, ki se trošijo zaradi rasti, zaradi prevelikega fizičnega in duševnega dela, zaradi bolezni ali starosti, pri sportnikih pa ustvarja rezervo moči, potrebne za trening in tekmo, ne da bi obremenjala želodec.

Na olimpijadi v Berlinu je bila Ovomaltine uradno priznana kot sportna krepilna hrana in so jo sportniki vseh narodnosti z velikim užitkom uživali.

Nove cene Ovomaltine so tele: ljudski omot 6.50 din, mala škatla 10.50 din, srednja škatla 24 din, velika škatla 43 din, stekleni omot 47 din, družinski omot 76 din.

Tisti se lahko smeje, ki ima lepe zobe. Toda to ne pride samo od sebe. Usta in zobe je treba zavarovati pred bakterijami, ki neprestano silijo v usta. Ali je to mogoče? Prav lahko: če si vsako jutro in vsak večer z Odolom izpiramo grlo! To izpiranje deluje na tri strani: daje svež dih, lepe zobe in varuje prehlada.

Odol je idealno sredstvo za nego ust in uniči s svojim antiseptičnim delovanjem v kali bakterije, ki se zakotijo v najbolj oddaljenih koticah ustne dupline, hkrati pa prepreči tudi razdiralno moč tekočin, ki se delajo zaradi vretja in gnitja jedilnih ostankov.

Svoboden, prirodni, živahen in vesel je negovan človek. Njegova skrivnost je čistota od nog do glave, a visoka vrednost zobne nege mu ni deveta briga. Kdor ima lepe in čiste zobe, ta jih lahko pokaže in se lahko smeje. Zobje, ki niso negovani, silijo človeka, da drži zaprta usta. Ali ne gre samo za to, kakšen videz imajo zobje, njih stanje in njih pravilna nega so velikega pomena za splošni in ugodni počutek.

Dobri zobje pomenijo dobro zdravje! Negujte zatorej zobe vedno s Solvolith-pasto za zobe. Solvolith-pasta za zobe je edina pasta za zobe, ki ima v sebi naravno karlovarsko sol. Solvolith raztopi, če ga vsak dan uporabljate, zobni kamen in ne pusti, da bi se napravil drug.

Banovinska tkalnica bosenskih in perzijskih preprog v Sarajevu

Vam nudi svoje prvovrstne ročne izdelke tudi na dolgoročno odplačilo.

Pismena naročila na naslov:

Tkalnica v Sarajevu, ulica 6. novembra, št. 11, ki daje tudi vse ostale informacije.

Prodajalnice:

Zagreb, Gundulićeva št. 3;
Beograd, Knez Mihajlova št. 53;
Dubrovnik, Placa kralja Petra.

«Prijatelj» izhaja vsakega 5. v mesecu.

Naročnina je:

Letno 12 številčk revije «Prijatelj» Din 62.—

Naročniki zbirke jo dobe za polovično ceno Din 32.—

10 mehko vezanih leposlovnih knjig (III. zbirka, 1000 strani) „ 100.—

10 mehko vezanih leposlovnih knjig (IV. zbirka, 1000 strani) „ 67.—

20 knjig in 12 številčk «Prijatelja» Din 199.—

Rokopisi se ne vračajo.

Če se plačuje v obrokih, je mesečna naročnina Din 18.—

Za vezavo v platno po dva dela skupaj se doplača za

vsako zbirko „ 60.—

Posamezna mehko vezana knjiga (100 strani) „ 30.—

Posamezna v platno vezana knjiga (200 strani) „ 60.—

Odgovorni urednik Emil Podkrajšek v Ljubljani.

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Dalmatinova ul. 8/I. Tel. 21-32.

Ali otroka res štorcklja prinese

Kako je nerodno materi, kadar jo njen otrok vpraša: «Mamica, ali otroka res štorcklja prinese?»

Mamico seveda spravi to vprašanje v zadrego in ne ve, kaj bi odgovorila. Dobro ve, da jo otrok izkuša s tem vprašanjem in da je gotovo slišal od drugih, da otroka ne prinese štorcklja. Zato ga v zadregi zavrne: «Kako pa to, da to izprašuješ?» Otrok jo dvomljivo pogleda in pravi: «Veš, mamica, sosedov Mihec mi je o tem nekaj grdega povedal.»

Otrok si ne more misliti, da je mamica lagala, ko mu je prej zmerom pripovedovala o pridni štorcklji, ki je bila tudi njega prinesla.

Mati dobro ve, da ji bajke s štorckljo ne bodo dolgo časa pomagale in da bo otrok prej ali slej zvedel resnico. To resnico pa zve otrok po navadi v tako grdih slikah, da kar osupne in da si ne more kaj takega misliti o svoji dobri mamici.

Zato naj vsak otrok v primerni obliki zve od svoje mame, kako je prišel na svet. Pove naj mu zglede iz rastlinstva in živalstva. Razloži naj mu, kako se oplodi cvetka, jablana in hruška, kako se izvali piščanček in kako majhen zajček. Otroka hitro zadovoljiš, težje pa je poučiti sina in hčerko, ki že hodita v šolo.

Zato je spisal dr. Maks Hodann drobno knjižico s slikami. Ta knjižica se zdaj tiska.

V uvodu pravi dr. Hodann takole:

Nekega dne sem dobil pismo. To pismo je potovalo šest dni. Torej je moralo biti prav od daleč! Tako je tudi bilo. Pisal mi je znanec, ki prebiva daleč odtod. Prosil me je, naj napišem knjigo za otroke, ki živijo v tisti deželi kakor on. In ta knjiga naj bo namenjena vsem tistim, ki hočejo vedeti, kako prihajajo otroci na svet.

Odkod prihajajo otroci na svet? O tem me je tudi pri nas vprašalo že mnogo otrok. Pa sem si

*misllil: če lahko odgovorim na vprašanje tistih otrok, ki živijo tam kakor moj znanec, potem lahko storim to tudi našim otrokom. Napisal sem torej to, kar boste tu brali, kot učno knjigo za otroke. Učne knjige so tiste knjige, iz katerih se lahko učimo. Toda često so strašno dolgočasne. In toliko težkih stvari je v njih zapisanih, da jih komaj razumemo. Kar pa je zapisano v tej knjigi, naj razume vsak otrok. Zato si zapomnite: če kateri deček ali deklica česa ne razume, naj povpraša pri naši založbi. Ker pa ne stanujete vsi v Ljubljani, morate vprašati v pismu. Na pismo napišite: **Založbi «Žena in dom»**, Ljubljana, Dalmatinova ulica št. 8, toda ne pozabite pripisati v pismu, kje stanujete Vi sami, sicer Vam ne bomo mogli odgovoriti.*

Kdor bi pa hotel kaj od mene samega izvedeti, naj mi piše na naslov: dr. Max Hodann, International Birth Control Centre Parliament Mansions SW1, London, Anglija.

Seveda mora vsaka mati sama prej prečitati to knjigo. Za odraslega otroka bo lažje, če mu mati ali oče razložita vse to, kar je napisano v knjigi. Sicer pa naj mati sama presodi, ali je njen otrok že toliko zrel, da lahko to knjižico sam prebere.

Knjiga ima torej namen pomagati materam iz zadrege, kadar priteče k njej otrok ves razburjen in neučakan ter jo nenadoma vpraša: «Mamica, ali otroka res štorcklja prinese?» Knjižica se naroča pri upravi «Žene in doma» v Ljubljani, Dalmatinova ulica 8, in stane za nenaročnice 30 din, naročnice jo pa dobe za polovično ceno, to je za 15 din.

Za dež in blato

19
dečje

29
ženske

39
moške

Plato